

แนวทางการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติก

นางสาวนิภาพร สิงห์มณีสกุลชัย

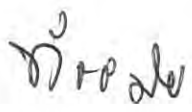
เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา	แนวทางการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติก
โดย	นางสาวนิภาพร สิงห์มณีสกุลชัย
รหัสประจำตัว	598 61980 34
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หมวดวิชา	ภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ทัชชมัย ทองอุไร
ปีการศึกษา	2560

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ทัชชมัย ทองอุไร)

บทคัดย่อ

ปัญหาขยะพลาสติกเป็นหนึ่งในปัญหาขยะมูลฝอยที่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพลาสติกใช้เวลาในการย่อยสลายเป็นเวลานาน และยังไม่มียังมีวิธีทำลายโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่มีอายุการใช้งานสั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้เพียงครั้งเดียว ถึงแม้ว่าพลาสติกจะสามารถนำไปรีไซเคิลได้ แต่ปัจจุบันมีการนำกลับไปรีไซเคิลน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนที่ผลิตออกไป เนื่องจากในการนำกลับไปรีไซเคิลนั้นมีต้นทุนสูง พลาสติกจึงกลายเป็นขยะปริมาณมหาศาลทำให้เกิดความสกปรก ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค อีกทั้งขยะพลาสติกยังถูกทิ้งลงสู่ทะเลในปริมาณมหาศาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพของมนุษย์ ด้านระบบนิเวศ ด้านทัศนียภาพ และด้านการระบายน้ำ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพลาสติกจึงเป็นสินค้าที่ควรถูกควบคุมการบริโภคด้วยมาตรการทางกฎหมายด้านการจัดเก็บภาษีโดยการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เนื่องจากวัตถุประสงค์ของภาษีสรรพสามิตคือจัดเก็บเพื่อควบคุมการบริโภคสินค้าและบริการ ดังนั้นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีจากพลาสติก เพื่อลดปริมาณการใช้พลาสติกในประเทศ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก อีกทั้งยังสามารถนำเงินภาษีที่จัดเก็บได้มาใช้ในการจัดการขยะ และฟื้นฟูดูแลสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากขยะพลาสติกได้

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีจากพลาสติก จึงควรศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีพลาสติกและผลจากการจัดเก็บภาษีพลาสติกของต่างประเทศ เช่น ประเทศไอร์แลนด์ เพื่อนำหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตพลาสติกของประเทศไทย

การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีพลาสติกของประเทศไทยมาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตพลาสติกในประเทศไทยนั้น มีทั้งหลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ หลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ คือ ประเภทของพลาสติกที่จัดเก็บภาษีซึ่งจัดเก็บพลาสติกทุกประเภทที่ผลิตจากพลาสติก และการยกเว้นภาษีให้พลาสติกบางประเภทที่มีความจำเป็นต้องใช้หรือไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้ อัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บต้องเป็นอัตราที่สูงและไม่ต่ำเกินไปเมื่อเทียบกับค่าครองชีพ และการนำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการดูแล ฟื้นฟูและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พลาสติกและขยะพลาสติก

ในทางกลับกัน หลักเกณฑ์ที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ คือ การยกเว้นภาษีถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และถูกขายให้กับลูกค้าในราคาไม่น้อยกว่า 70 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 27 บาท ซึ่งเป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย แต่ประเทศไทยไม่สามารถยกเว้นให้ได้ เนื่องจากผู้ที่ซื้อถุงไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือซื้อจากผู้นำเข้าซึ่งเสียภาษีสรรพสามิตแล้วนั้น ผู้ที่ซื้อไปอาจยังไม่ใช่อุบริโภคคนสุดท้ายที่เป็นผู้ใช้ถุงพลาสติกอย่างแท้จริง ซึ่งหากไม่นำไปใช้ซ้ำแล้วมีการยกเว้นภาษีให้จะเป็นการยกเว้นให้แบบสูญเปล่า หลักเกณฑ์ถัดมาคือ ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี ประเทศไอร์แลนด์จะจัดเก็บภาษีจากลูกค้า ณ จุดชำระเงินของร้านค้าปลีกต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการยื่นนำส่งภาษีเท่านั้น แต่ประเทศไทยผู้ประกอบการต้องชำระภาษีเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือผู้นำเข้าต้องชำระภาษีเมื่อนำสินค้าเข้ามาในประเทศไทยสำเร็จและมีหน้าที่ต้องเสียภาษีศุลกากร ซึ่งมีหลักเกณฑ์แตกต่างกัน และหลักเกณฑ์สุดท้ายคือ ฐานภาษี ประเทศไอร์แลนด์จัดเก็บโดยใช้อัตราภาษีเป็นอัตราคงที่ต่อถุงพลาสติก 1 ใบ ซึ่งเท่ากันทุกใบ แต่ประเทศไทยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าของสินค้า จึงไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ได้

ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกของประเทศไทยนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะคือ การกำหนดอัตราภาษี ควรคำนวณจากต้นทุนในการจัดการกับขยะพลาสติกและต้นทุนในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบ โดยอาจจัดเก็บในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามปริมาณพลาสติกที่ใช้ผลิต และการกำหนดฐานภาษี อาจแบ่งตามปริมาณส่วนผสมของพลาสติกต่อพื้นที่ผิวถุงพลาสติก โดยกำหนดเป็นช่วงร้อยละของปริมาณพลาสติกของพื้นที่ผิวถุงพลาสติก หรือเป็นช่วงของปริมาณพลาสติกต่อพื้นที่ผิวถุงพลาสติกก็ได้ นอกจากนี้ ควรมีการรณรงค์หรือสนับสนุนการใช้ถุงที่ไม่ได้ผลิตจากพลาสติก และประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชนถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติกและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายได้ผลดียิ่งขึ้น และสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาเล่มนี้จะสำเร็จลุล่วงมิได้ หากไม่ได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ทัชชมัย ทองอุไร ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตั้งแต่เริ่มต้นวางโครงร่างของเนื้อหาจนเอกัตศึกษาเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษ และวิทยากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในด้านของกฎหมาย ภาษีอากร ตลอดจนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ศศ.ม. ทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดการศึกษาในหลักสูตรนี้อย่างดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว และนายจิรพันธ์ มณีสัมพันธ์ ที่คอยสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจตลอดการศึกษา รวมถึงเพื่อน ๆ ศศ.ม. รุ่น 19 ทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือและแบ่งปันข้อมูลและเอกสารความรู้ให้กันจนจบการศึกษา

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษาเล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือใช้เป็นความรู้เพื่อที่จะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในภายภาคหน้าได้ หากเอกัตศึกษานี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขอภัยมา ณ โอกาสนี้

นิภาพร สิงห์มณีสกุลชัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ		
กิตติกรรมประกาศ		
สารบัญตาราง		
สารบัญภาพประกอบ		
บทที่ 1	บทนำ	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์การศึกษา	4
1.3	สมมติฐานการศึกษา	4
1.4	ขอบเขตการศึกษา	4
1.5	วิธีการดำเนินการศึกษา	4
1.6	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	5
บทที่ 2	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและปัญหาเกี่ยวกับการใช้ ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย	6
2.1	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	6
2.1.1	วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	6
2.1.2	หลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	7
2.1.3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	9
2.1.4	ประเภทของสินค้าและบริการที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิต	9
2.1.5	ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต	10
2.1.6	ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต	14
2.1.7	ฐานภาษี	18
2.1.8	อัตราภาษีสรรพสามิต	19
2.2	บทบาทภาษีสรรพสามิตเพื่อสิ่งแวดล้อม	20
2.2.1	มาตรการภาษีที่จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษจากขยะมูลฝอย	20
2.2.2	มาตรการภาษีที่จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศ	20
2.3	ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย	21
2.3.1	ความหมายของถุงพลาสติก	21
2.3.2	ประเภทของถุงพลาสติก	21
2.3.3	ปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติก	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.4 ผลกระทบจากขยะถุงพลาสติก	24
2.3.4.1 ผลกระทบต่อสุขภาพ	24
2.3.4.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศ	25
2.3.4.3 ผลกระทบต่อการระบายน้ำ	26
2.3.4.4 ผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	26
2.3.4.5 ผลกระทบต่อทัศนียภาพ	26
2.3.4.6 ผลกระทบอื่น ๆ	27
บทที่ 3 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์	28
3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก	28
3.2 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก	28
3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก	29
3.2.2 ประเภทของถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีและได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี	30
3.2.3 ผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี	32
3.2.4 อัตราภาษี	33
3.2.5 การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับถุงพลาสติกเพื่อนำส่งคณะกรรมการสรรพากร	34
3.2.6 กองทุนสิ่งแวดล้อม (Environment Fund)	35
3.3 ผลลัพธ์จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก	36
3.3.1 ผลด้านบวก	36
3.3.2 ผลด้านลบ	39
บทที่ 4 แนวทางในการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้กับประเทศไทย	40
4.1 ความเหมาะสมในการนำมาตราการทางภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้ในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกในประเทศไทย	41
4.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกในประเทศไทย	42
4.2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้	42
4.2.1.1 ประเภทของถุงพลาสติกที่จัดเก็บภาษี	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
4.2.1.2	ประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นการ จัดเก็บภาษี : ความจำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก ขนาดของถุงพลาสติก	43
4.2.1.3	อัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บ	44
4.2.1.4	การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์	45
4.2.2	หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ ที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้	46
4.2.2.1	ประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นการ จัดเก็บภาษี : ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่	46
4.2.2.2	ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษี	47
4.2.2.3	ฐานภาษีที่ใช้จัดเก็บ	48
4.3	ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกใน ประเทศไทย แม้จะมีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกแล้ว	48
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	50
5.1	บทสรุป	50
5.1.1	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และปัญหาและ ผลกระทบจากขยะถุงพลาสติกในประเทศไทย	50
5.1.1.1	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ ประเทศไทย	50
5.1.1.2	ปัญหาและผลกระทบจากขยะถุงพลาสติกใน ประเทศไทย	51
5.1.2	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บถุงพลาสติก และผลลัพธ์จากการ จัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศไอร์แลนด์	52
5.1.2.1	หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บถุงพลาสติกของประเทศ ไอร์แลนด์	52
5.1.2.2	ผลลัพธ์จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศ ไอร์แลนด์	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1.3 แนวทางในการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของ ประเทศไอร์แลนด์มาใช้กับประเทศไทย	53
5.1.3.1 ความเหมาะสมในการนำมาตรการทางภาษีมาใช้ใน ประเทศไทย	53
5.1.3.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของ ประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้	54
5.1.3.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ถุงพลาสติกในประเทศไทย แม้จะมีการจัดเก็บภาษี ถุงพลาสติกแล้ว	55
5.2 ข้อเสนอแนะ	56
5.2.1 การกำหนดอัตราภาษี	56
5.2.2 การกำหนดฐานภาษี	56
5.2.3 การรณรงค์และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงปัญหาจากการใช้ ถุงพลาสติก	57
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	
Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001 (S.I. No. 605 of 2001)	
Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007 (S.I. No. 167 of 2007)	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณขยะมูลฝอยและอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2551 – 2559	2
2	จำนวนการใช้ถุงพลาสติกในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประเทศไอร์แลนด์	37
3	ค่าครองชีพของประเทศไอร์แลนด์เปรียบเทียบกับประเทศไทย	45

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนเปอร์เซ็นต์ของปริมาณขยะถุงพลาสติกของปริมาณขยะทั้งหมดในแต่ละปีของประเทศไทย	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีอากรมีหลายประเภท เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย เป็นต้น การจัดเก็บภาษีอากร เป็นการเก็บภาษีจากประชาชนมาเป็นรายได้ของรัฐเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อส่วนรวมหรือสาธารณะในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาด้านระบบขนส่งสาธารณะ ส่งเสริมด้านการศึกษา ดูแลด้านสาธารณสุข และลงทุนทำธุรกิจเพื่อความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีอากรยังมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภคของประชาชน โดยการเรียกเก็บภาษีจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยซึ่งมีได้จำเป็นต่อการครองชีพให้สูงขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอยเงินฟุ่มเฟือยจนเกินไป หรือเพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการลดอัตราภาษีอากรเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน เป็นต้น

ภาษีสรรพสามิต คือ ภาษีที่กรมสรรพสามิตเรียกเก็บจากสินค้าและบริการบางประเภท ซึ่งจะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดปริมาณการใช้ เช่น สินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย สินค้าที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี สินค้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากรัฐ สินค้าที่ก่อให้เกิดภาระต่อรัฐบาลในการที่จะต้องสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้บริการผู้บริโภค หรือเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

ถุงพลาสติก หนึ่งในขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมนั้น ผลิตจากเม็ดพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (Polyethylene : PE) จากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล หรือน้ำมันเป็นวัตถุดิบในการผลิต เมื่อนำมาใช้จะมีอายุการใช้งานสั้น และส่วนใหญ่เป็นการใช้เพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะถุงขนาดเล็กและบาง ถึงแม้ว่าเม็ดพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีนจะเป็นพลาสติกชนิดที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แต่ปัจจุบันมีการนำกลับไปรีไซเคิลน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนที่ผลิตออกไป เนื่องจากในการนำไปรีไซเคิลนั้นมีต้นทุนสูง เพราะพลาสติกมีน้ำหนักเบาและปะปนอยู่กับขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ เป็นปริมาณมาก ทำให้เก็บรวบรวมได้ยาก จึงไม่คุ้มค่ากับการลงทุนนำไปรีไซเคิล ถุงพลาสติกจึงกลายเป็นขยะปริมาณมหาศาล ทำให้เกิดความสกปรก ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค ซึ่งส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

ถุงพลาสติกเป็นของใช้ยอดนิยมของคนทั่วโลก จากการสำรวจพบว่าทุกตารางกิโลเมตรทั่วโลกจะมีขยะพลาสติกราว 46,000 ชิ้น มียอดการใช้ถุงพลาสติก 5 แสนล้านถึงล้านล้านใบต่อปี หรือเฉลี่ยทุก 1 นาที มีการใช้ถุงหิ้วอย่างน้อย 1 ล้านใบ (No More Baggage.Org, 2012) และจำนวน 5 แสนล้านใบนี้ ต้องใช้พลังงานการผลิตจากน้ำมันจำนวน 9 พันล้านลิตร เทียบให้ชัดเจนขึ้นคือ พลังงาน

ที่ใช้ผลิตถุงพลาสติก 8.7 ใบ สามารถเปลี่ยนเป็นน้ำมันให้รถวิ่งได้ไกล 1 กิโลเมตร ซึ่งถุงพลาสติก 1 ใบ ต้องใช้เวลาย่อยสลายถึง 450 ปี ดังนั้น ถุงพลาสติกหลายล้านใบที่ใช้ใน 1 ปี จะต้องใช้เวลาย่อยสลายนานกว่าหลายล้านปี หากนำไปเผา ก็จะทำให้เกิดสารประกอบไฮโดรคาร์บอน ซึ่งทำให้เกิดมลภาวะทำให้โลกร้อน (Global warming)

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ (IPCC) ซึ่งประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์กว่า 2,500 คน จาก 130 ประเทศ ได้พบข้อสรุปอย่างชัดเจนแล้วว่า สาเหตุของปัญหาโลกร้อนนั้น ร้อยละ 90 มาจากการที่มนุษย์เผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิล ส่งผลให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ชั้นสู่ชั้นบรรยากาศมากเกินไป จนความร้อนจากพื้นโลกไม่สามารถสะท้อนออกนอกโลกได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศอย่างรุนแรงไปทั่วโลก เช่น พายุหมุนที่เกิดขึ้น และรุนแรงมากขึ้น ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นจากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก และสภาพอากาศที่แปรปรวน จนยากจะคาดเดา เป็นต้น

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในประเทศไทยนั้น มีผลสำรวจจากกรมควบคุมมลพิษพบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ และอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศซึ่งมีขยะพลาสติกรวมอยู่ด้วยนั้น มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ดังตารางปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น พ.ศ. 2551 – 2559 แสดงด้านล่าง

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ล้านตัน)	อัตราการเกิดขยะมูลฝอย (กิโลกรัมต่อคนต่อวัน)
2551	23.93	1.03
2552	24.11	1.04
2553	24.22	1.04
2554	25.35	1.08
2555	24.73	1.05
2556	26.77	1.15
2557	26.19	1.11
2558	26.85	1.13
2559	27.06	1.14

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณขยะมูลฝอยและอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2551 – 2559

หมายเหตุ : ข้อมูล พ.ศ. 2551 – 2555 ได้จากการคาดการณ์ และข้อมูล พ.ศ. 2556 – 2559 ได้จากการสำรวจข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้เปิดเผยว่าจังหวัดชายฝั่งทะเล 23 จังหวัด มีปริมาณขยะ ประมาณ 10 ล้านตันต่อปี ในจำนวนนี้มีประมาณ 5 ล้านตันที่ได้รับการจัดการไม่ถูกวิธี ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสำรวจประเมิน พบว่าประมาณร้อยละ 10 ของขยะที่ตกค้างเนื่องจากจัดการไม่ถูกวิธี จะไหลลงทะเล ซึ่งนั่นหมายถึงมีขยะไหลลงทะเลปีละประมาณ 50,000 - 60,000 ตันต่อปี ซึ่งประเมินว่าในแต่ละปีจะมีปริมาณขยะพลาสติกในทะเลประมาณ 50,000 ตัน หรือ 750 ล้านชิ้น แหล่งที่มาของขยะทะเล คือ ขยะจากกิจกรรมบนฝั่ง เช่น จากชุมชน จากแหล่งท่องเที่ยวชายหาด จากท่าเรือ และจากแหล่งทิ้งขยะบนฝั่ง รวมทั้ง ขยะจากกิจกรรมในทะเล เช่น การประมง การท่องเที่ยวทางทะเล การขนส่งทางทะเล โดยขยะทะเลจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ต่อการประมง/การเดินเรือ ต่อสุขภาพอนามัย ต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ทำให้สัตว์เสียชีวิตจากการกินพลาสติก เพราะคิดว่าเป็นอาหาร รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ซึ่งปัจจุบันนับว่าเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับว่าเป็นประเทศที่มีขยะทะเลอันดับ 6 ของโลก (จากผลการสำรวจโดยทีมนักวิจัย มหาวิทยาลัยจอร์เจีย พ.ศ. 2558)¹

จากการสำรวจการใช้ถุงพลาสติกของครัวเรือนเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ได้รับถุงพลาสติกจากห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีขยะที่เก็บขนได้ 8,500 ตันต่อวัน และเป็นขยะจากถุงพลาสติกประมาณ 1,800 ตันต่อวัน (Thai Health Promotion Foundation, 2011) ถึงแม้ขยะถุงพลาสติกจะมีสัดส่วนไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่ขยะถุงพลาสติกก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย² ซึ่งปัญหาจากขยะถุงพลาสติกที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันปัญหาหนึ่งคือ ปัญหาน้ำท่วมขังที่เกิดจากการทิ้งขยะถุงพลาสติกลงพื้น ซึ่งหากฝนตกหนักเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดน้ำท่วมขัง เนื่องจากขยะถุงพลาสติกเหล่านี้ไปอุดตันตามท่อระบายน้ำ ส่งผลให้น้ำไม่สามารถระบายได้ เมื่อน้ำล้น ก็จะกลายเป็นปัญหาของขยะตามพื้นถนน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถุงพลาสติกก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทั้งทางบกและทางทะเล อีกทั้งปริมาณขยะยังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งใช้เวลาในการย่อยสลายเป็นเวลานาน และยังมีวิธีกำจัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายโดยการจัดเก็บภาษีจากการใช้ถุงพลาสติกซึ่งเป็นสินค้าสิ้นเปลือง และสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติกให้ลดน้อยลง

¹ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 5 หมื่นตันต่อปีขยะทะเล วิกฤติพอหรือยัง, <http://www.dmcr.go.th/detailALL/13479/nws/87/> (วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2560)

² วราภรณ์ ศรีนิล, มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก, วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555, หน้า 97

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการกับขยะถุงพลาสติก
- (2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาของประเทศไทยเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติก และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะถุงพลาสติก
- (3) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์
- (4) เพื่อศึกษาถึงแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย

1.3 สมมติฐานการศึกษา

ถุงพลาสติกก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ อีกทั้งปริมาณขยะยังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งใช้เวลาในการย่อยสลายเป็นเวลานาน และยังไม่มีวิธีกำจัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายโดยการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากถุงพลาสติก ซึ่งเป็นสินค้าสิ้นเปลืองและสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติกให้ลดน้อยลง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการจัดทำเอกัตศึกษาเล่มนี้มีขอบเขตการศึกษาประเด็นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติก โดยทำการศึกษาประเภทของถุงพลาสติก ปัญหาและผลกระทบจากขยะถุงพลาสติก และหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย รวมถึงศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ และผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีของประเทศไอร์แลนด์ เพื่อหาแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับถุงพลาสติกในประเทศไทย

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการทำเอกัตศึกษาเล่มนี้ ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเป็นลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งจะศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตของไทย หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสำหรับถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อศึกษาข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับถุงพลาสติกในประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- (1) ทำให้เข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเรื่องการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย เพื่อนำมาใช้จัดเก็บจากถุงพลาสติก
- (2) ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกในประเทศไทย
- (3) ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์
- (4) ทำให้ทราบถึงแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาจากขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย

บทที่ 2

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและ

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการต่าง ๆ ของรัฐ และควบคุมการบริโภคสินค้าและบริการบางชนิด เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมโดยการจัดเก็บจากสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือสินค้าฟุ่มเฟือย และเพื่อดูแลสุขภาพของผู้บริโภค เนื่องจากหากบริโภคสินค้าบางชนิดมากเกินไปจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการนำเครื่องมือด้านภาษีสรรพสามิตมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือด้านนโยบายในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยการจัดเก็บภาษีจากสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากขยะถุงพลาสติก ดังนั้น รัฐอาจนำเครื่องมือด้านภาษีสรรพสามิตมาใช้ในการแก้ปัญหาจากขยะถุงพลาสติกได้ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตว่ามีหลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาว่าสินค้าและบริการใดที่ควรจะถูกจัดเก็บภาษี ผู้ใดมีหน้าที่เสียภาษี ต้องเสียภาษีเมื่อใด ใช้มูลค่าใดเป็นฐานภาษีเพื่อใช้คำนวณภาษี และอัตราภาษีของสินค้าและบริการแต่ละชนิดเป็นเท่าไร บทบาทภาษีสรรพสามิตเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกรมสรรพสามิตนำมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกในประเทศไทย ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีทางอ้อมเช่นเดียวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้าและบริการบางชนิด เช่น สินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย สินค้าที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี สินค้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากรัฐ สินค้าที่ก่อให้เกิดภาระต่อรัฐบาลในการที่จะต้องสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้บริการผู้บริโภค หรือเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

(1) จัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่ายเนื่องจากจัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าซึ่งเป็นการจัดเก็บที่ต้นทางของสินค้า ซึ่งหากมีจำนวนผู้ประกอบการโรงงานน้อยราย จะยิ่งทำให้สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสินค้าชนิดนั้น ๆ ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

(2) จัดเก็บเพื่อควบคุม สินค้าบางชนิดอาจเป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและศีลธรรม อันดีของผู้บริโภค เช่น สุรา ยาสูบ เครื่องดื่มที่มีปริมาณความหวานมากเกินไป ไฟ่ สนามม่า เป็นต้น นอกจากนี้ สินค้าเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อุบัติเหตุ และต้นทุนทางสังคม เช่น รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ติดสุราและยาสูบ การเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าเหล่านี้สามารถช่วยลดปริมาณการบริโภคสินค้าลงได้ ดังนั้น ภาษีสรรพสามิตจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการบางชนิดได้

2.1.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิต³

ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะบางชนิดที่รัฐเห็นว่าควรจัดเก็บในอัตราภาษีที่สูงกว่าสินค้าและบริการทั่วไป โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเพื่อจัดเก็บดังต่อไปนี้

(1) เป็นสินค้าและบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี (Sumptuary Excise)

สินค้าและบริการประเภทนี้ เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ่ และสนามม่า เป็นต้น สินค้าและบริการเหล่านี้เป็นสินค้าและบริการที่รัฐต้องเข้าไปควบคุมดูแลให้อยู่ในวงจำกัด เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่าง ๆ แก่สังคมมากนัก เช่น การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของตัวผู้สูบเอง และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่ไม่ได้สูบแต่สูดดมควันจากยาสูบเข้าไปในร่างกาย อีกทั้งยังก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ที่ไม่ได้สูบบุหรี่ด้วย นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ยังส่งผลให้เกิดต้นทุนทางสังคมทางการให้การรักษาพยาบาลของรัฐจากผลของการสูบบุหรี่อีกด้วย

(2) เป็นสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นหรือสินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย (Nonessential or Luxury Excise)

สินค้าที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือยในทางเศรษฐกิจ หมายถึงสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้สูง คือ เมื่อผู้คนมีฐานะร่ำรวยขึ้นก็จะซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งก็หมายความว่าถ้ารายได้ลดลง ความต้องการก็จะลดตามลงไปด้วย สินค้าฟุ่มเฟือยนี้เป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการครองชีพ หากขาดสินค้าฟุ่มเฟือยนี้ไปก็ยังสามารถครองชีพได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือเรื่องอื่นใด เช่น เครื่องสำอาง เครื่องหอม เครื่องแก้ว พรหม ผ้าขนสัตว์ คอมพิวเตอร์ เครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำอัดลม เป็นต้น และบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย เช่น ไนท์คลับ ผับ บาร์ สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด เป็นต้น

³ อรรถ ธรรมโน, การคลัง, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2513, หน้า 55

การจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นหรือสินค้าที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ผู้บริโภคสินค้าเหล่านี้ควรจะรับภาระภาษีมากกว่าผู้บริโภคสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพ ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมได้ทางหนึ่งด้วย กล่าวคือ ผู้มีรายได้สูงใช้สินค้าคุณภาพดีหรือฟุ่มเฟือยก็ต้องเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำซึ่งบริโภคสินค้าจำเป็น การจัดเก็บภาษีด้วยหลักเกณฑ์นี้ยังสามารถสร้างนิสัยการประหยัดให้กับประชาชน ส่งเสริมให้รู้จักการออม ทั้งยังส่งผลให้รัฐสามารถนำเงินส่วนนี้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อีกด้วย

(3) เป็นสินค้าและบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการรัฐ (Benefit-Based Excise)

การจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการประเภทนี้มีเหตุผลในการจัดเก็บ 2 ประการ คือ ประการแรก การจัดเก็บภาษีนี้ช่วยให้ระบบภาษีมียุติธรรมยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจการบางประการของรัฐให้ผลประโยชน์แก่คนบางกลุ่มเท่านั้น คนกลุ่มอื่นไม่ได้รับประโยชน์ด้วยหรือได้รับประโยชน์บ้างเพียงเล็กน้อย ดังนั้นจึงควรเก็บภาษีจากกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์นี้ สินค้าในกลุ่มนี้ เช่น รถยนต์ ผู้ใช้รถยนต์เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการใช้ถนนที่รัฐสร้างขึ้นโดยตรง ส่วนน้ำมัน ปริมาณการใช้น้ำมันจะแปรผันตรงกับการใช้ถนนของผู้ใช้รถยนต์ คือ หากผู้ใช้รถยนต์ใช้ถนนมาก หมายความว่าต้องใช้น้ำมันในปริมาณมากในการเติมรถยนต์เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนได้มากขึ้นตามไปด้วย ประการที่ 2 คือ เพื่อทดแทนการนำเข้าที่ผู้ประกอบการนำเข้าได้ผลประโยชน์จากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นมาตรการของรัฐทางด้านภาษีอากร เนื่องจากมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมผู้ประกอบการนำเข้านี้ ทำให้รายได้ด้านอากรศุลกากรที่เคยได้จากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศนั้นต้องขาดหายหรือลดลงไป ดังนั้นจึงควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการเหล่านี้เพื่อเพิ่มรายได้ของรัฐทดแทนรายได้ด้านอากรที่รัฐสูญเสียไป

(4) เป็นสินค้าและบริการที่จัดเก็บโดยอาศัยหลักเกณฑ์เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Excise)

หลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบางหลักเกณฑ์อาจมีขึ้นเป็นครั้งคราว หรือมีเหตุจำเป็นบางประการ เช่น รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้เพิ่มเพื่อนำไปใช้ในโครงการต่าง ๆ หรือรัฐต้องการจำกัดหรือลดปริมาณการผลิตสินค้าใด ๆ เนื่องจากมีความจำเป็น เช่น ในภาวะสงคราม รัฐอาจเรียกเก็บภาษีจากไม้ เพื่อให้ประชาชนลดการใช้ไม้ลง เพื่อนำไม้ไปใช้ต่อเรือในการทำสงคราม นอกจากนี้ ยังมีการเก็บภาษีจากกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น สนามกอล์ฟ เป็นต้น

2.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตประกอบด้วยกฎหมายดังนี้

(1) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์โครงสร้างต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารและควบคุมการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยกำหนดหลักการและวิธีการจัดเก็บภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ฐานภาษี การจดทะเบียนภาษีสรรพสามิต การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี การประเมินและการวางประกันค่าภาษี การอุทธรณ์การประเมินภาษี การยกเว้น การลดหย่อน การลดอัตราภาษี การคืนภาษี อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และการกำหนดโทษ รวมถึงการกำหนดพิกัดอัตราภาษีที่เป็นเพดานสูงสุดสำหรับใช้จัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการแต่ละประเภทด้วย

(2) กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

(2.1) กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

กฎกระทรวงฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยมีการระบุประเภท ชนิดและลักษณะของสินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ยกเว้นสุราและยาสูบ รวมถึงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ใช้จัดเก็บจริงจากสินค้าและบริการแต่ละประเภท ซึ่งอัตราที่ใช้จัดเก็บจริงนี้ต้องไม่สูงเกินกว่าพิกัดอัตราภาษีที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นพิกัดอัตราภาษีสูงสุดที่สามารถจัดเก็บได้ตามกฎหมาย

(2.2) กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

กฎกระทรวงฉบับนี้เป็นกฎหมายเพิ่มเติมจากกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยระบุประเภท ชนิดและลักษณะของสุราและยาสูบ รวมถึงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ใช้จัดเก็บจริง

2.1.4 ประเภทของสินค้าและบริการที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิต⁴

กรมสรรพสามิตได้กำหนดประเภทสินค้าและบริการที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตไว้ 21 ประเภท ดังนี้

- (1) น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
- (2) เครื่องดื่ม
- (3) เครื่องไฟฟ้า

⁴ บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- (4) แบตเตอรี่
 - (5) แก้วและเครื่องแก้ว
 - (6) รถยนต์
 - (7) รถจักรยานยนต์
 - (8) เรือ
 - (9) ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง
 - (10) พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ
 - (11) หินอ่อนและหินแกรนิต
 - (12) สารทำลายชั้นบรรยากาศ
 - (13) สุรา
 - (14) ยาสูบ
 - (15) ไฟ
 - (16) สินค้าอื่น ๆ ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา
 - (17) กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ
 - (18) กิจการเสี่ยงโชค
 - (19) กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หมายความว่า การประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อ
 คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สนามกอล์ฟ เป็นต้น
- (20) กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ
 - (21) บริการอื่น ๆ ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

2.1.5 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560
 แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- (1) ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตคือ ผู้ที่ประกอบกิจการโรงอุตสาหกรรม
 ที่ทำการผลิตสินค้า ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

ผู้ประกอบการ⁵ หมายถึง เจ้าของโรงอุตสาหกรรม หรือผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของอุตสาหกรรม

การผลิต⁶ หมายความว่า การทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้า หรือทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้มีขึ้นเป็นสินค้า แต่ไม่รวมถึงการประดิษฐ์ค้นคว้าที่ไม่ได้ทำขึ้นเพื่อขาย หรือการดัดแปลงโดยผู้ดัดแปลงไม่ได้ทำเป็นธุรกิจ

สินค้า⁷ หมายความว่า สิ่งซึ่งผลิตหรือนำเข้าและระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เช่น น้ำมัน รถยนต์ เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แก้วและเครื่องแก้ว เป็นต้น

โรงอุตสาหกรรม⁸ หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้า รวมถึงบริเวณของสถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นด้วย

จากความหมายของคำต่าง ๆ ข้างต้น ผู้ที่ถือว่าเป็นผู้ประกอบการคือ บุคคลที่เป็นเจ้าของ หรือผู้จัดการ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอำนาจในการบริหาร สามารถสั่งการและควบคุมดูแลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการนั้น ๆ ได้ หรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของกิจการ เช่น ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานจากเจ้าของ หรือเป็นตัวแทนของเจ้าของกิจการ เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้ที่ทำการผลิตสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตและเป็นการผลิตในโรงอุตสาหกรรม

(2) ผู้นำเข้า

ผู้นำเข้า⁹ หมายความว่า ผู้นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และ

การนำเข้า¹⁰ หมายความว่า การนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

จากความหมายของคำว่า “ผู้นำเข้า” และ “การนำเข้า” นั้น จะเห็นได้ว่าต้องนำกฎหมายว่าด้วยศุลกากร คือ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาใช้ประกอบด้วย

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “ผู้นำเข้า” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560¹¹ แล้ว สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำเข้าที่มีหน้าเสียภาษีสรรพสามิตคือ เจ้าของหรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าของหรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น แต่ต้องเป็นผู้ครอบครองหรือมีส่วนได้เสียในเวลาที่น่าสินค้าเข้ามา

⁵⁻¹⁰ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

¹¹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ว่า “ผู้นำของเข้า” ให้หมายความรวมถึง เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีส่วนได้เสียในของใด ๆ นับแต่เวลาที่นำของนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรจนถึงเวลาที่พนักงานศุลกากรได้ส่งมอบให้ไปโดยถูกต้องพ้นจากรักษาของพนักงานศุลกากร

(3) ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ

ผู้ประกอบกิจการสถานบริการที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตคือ ผู้ที่ประกอบกิจการให้บริการทางธุรกิจสถานบริการ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ¹² หมายความว่า เจ้าของสถานบริการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานบริการ

การบริการ¹³ หมายความว่า การให้บริการในทางธุรกิจสถานบริการตามที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เช่น สนามแข่งม้า สนามกอล์ฟ สถานอาบน้ำหรืออบตัว เป็นต้น

สถานบริการ¹⁴ หมายความว่า สถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ และให้หมายความรวมถึงสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการในกรณีที่ไม่อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอน

จากความหมายของคำต่าง ๆ ข้างต้น ผู้ที่ถือว่าเป็นผู้ประกอบกิจการสถานบริการคือ บุคคลที่เป็นเจ้าของ หรือผู้จัดการ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอำนาจในการบริหาร สามารถสั่งการและควบคุมดูแลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการนั้น ๆ ได้ หรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของกิจการ เช่น ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานจากเจ้าของ หรือเป็นตัวแทนของเจ้าของกิจการ เป็นต้น ซึ่งกิจการสถานบริการนั้นจะต้องเป็นกิจการตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต

(4) ผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 คือ ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า และผู้ประกอบกิจการสถานบริการแล้ว ยังมีผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

(4.1) ผู้โอน ผู้รับโอน หรือบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องเสียภาษีสำหรับสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษี¹⁵ โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- เป็นสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นภาษีสรรพสามิตหรือลดอัตราภาษี เนื่องจากนำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษี
- ได้รับยกเว้นภาษี เนื่องจากนำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ
- สินค้านั้นถูกโอนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษี หรือมีการนำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนด หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง

¹²⁻¹⁴ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

¹⁵ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้
ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

(4.2) ผู้โอน ผู้รับโอน หรือผู้ได้รับเอกสิทธิ์สำหรับสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรที่จำหน่าย
ให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์โดยได้รับยกเว้นหรือคืนภาษี¹⁶ โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- เป็นสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรซึ่งผู้ประกอบการได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี
ตามมาตรา 107 (3) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560¹⁷ เนื่องจากการจำหน่าย
สินค้าให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์

- สินค้านั้นถูกโอนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์
- เอกสิทธิ์ของผู้ได้รับเอกสิทธิ์สิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย

สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือวันที่เอก
สิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

(4.3) ผู้ประกอบการ¹⁸หรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน¹⁹

ในกรณีที่มีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า
ผู้ประกอบการหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน²⁰ จะต้องมียกเว้นที่เสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไป
พร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ยกเว้นหากพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัย หรือเป็นเหตุ
ผิดพลาดในการตรวจนับสินค้าซึ่งเกิดจากความไม่ตั้งใจหรือประมาทเล็กน้อย

¹⁶ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

¹⁷ มาตรา 107 (3) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 วางหลักไว้ว่า ผู้ประกอบการหรือผู้
นำเข้ามีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีในกรณีที่สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่
ต่อองค์การสหประชาชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญาที่นานาประเทศหรือทางการทูตตามหลัก
ถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

¹⁸ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

¹⁹ มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²⁰ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ให้ความหมายของคำว่า “คลังสินค้าทัณฑ์บน” และ
“เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน” ไว้ดังนี้

คลังสินค้าทัณฑ์บน หมายความว่า สถานที่นอกโรงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้
เป็นที่เก็บสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียภาษี

เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน หมายความว่ารวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของ
คลังสินค้าทัณฑ์บน

(4.4) ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่ควบเข้ากันหรือโอนกิจการให้แก่กัน²¹

(4.5) ผู้นำเข้าสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษี²² โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- มีการส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรโดยได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตราภาษี
- มีการนำสินค้าที่ส่งออกดังกล่าวกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือนำออกจากเขตปลอดอากรโดยไม่ใช่เพื่อการส่งออก

ผู้นำเข้าหรือผู้นำสินค้าออกจากเขตปลอดอากรมีหน้าที่เสียภาษีตามอัตราที่ใช้อยู่ในเวลาที่นำสินค้าเข้าหรือในเวลาที่นำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร

(4.6) ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษี²³ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- ผู้ที่ครอบครองสินค้าซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน²⁴ หรือครอบครองสินค้าโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือได้รับคืนภาษีแล้ว²⁵
- ผู้ที่ขายสินค้าหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน²⁶ หรือขายสินค้าหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือได้รับคืนภาษีแล้ว²⁷

นอกจากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีทั้ง 2 ประเภทนี้จะต้องมีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตแล้ว ยังต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อีกด้วย

2.1.6 ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี หมายถึง การเกิดภาระหรือหน้าที่ในการเสียภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยกฎหมายกำหนดเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี เพื่อให้เห็นว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้มีหน้าที่ในการเสียภาษีเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งเมื่อหน้าที่ในการเสียภาษีเกิดขึ้นแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียุทธวิธีที่จะต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีต่อไป ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี มีดังต่อไปนี้

²¹ มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²² มาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²³ มาตรา 206 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²⁴ มาตรา 203 (1) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²⁵ มาตรา 203 (2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²⁶ มาตรา 204 (1) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

²⁷ มาตรา 204 (2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

(1) ในกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักร²⁸

(1.1) กรณีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรม

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม รวมถึงการที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือบุคคลใดนำสินค้าไปใช้ในโรงอุตสาหกรรม ก็ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ยกเว้นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในสถานที่ดังต่อไปนี้ ถือว่าความรับผิดอันจะต้องเสียภาษียังไม่เกิดขึ้น

- คลังสินค้าทัณฑ์บน
- คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- เขตปลอดอากร
- เขตประกอบการเสรี

(1.2) กรณีสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี รวมถึงการที่บุคคลใดนำสินค้าไปใช้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากสถานที่ดังกล่าวเช่นกัน ยกเว้นการนำสินค้าออกเพื่อไปเก็บไว้ในสถานที่ดังต่อไปนี้ ถือว่าความรับผิดอันจะต้องเสียภาษียังไม่เกิดขึ้น

- โรงอุตสาหกรรม
- คลังสินค้าทัณฑ์บนอีกแห่งหนึ่ง
- คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอีกแห่งหนึ่ง
- เขตปลอดอากรอีกแห่งหนึ่ง
- เขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง

(1.3) กรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรเกิดขึ้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากสถานที่ดังต่อไปนี้ จึงจะถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

²⁸ มาตรา 21 (1) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- โรงอุตสาหกรรม
- คลังสินค้าทัณฑ์บน
- คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- เขตปลอดอากร
- เขตประกอบการเสรี

(2) ในกรณีสินค้าที่นำเข้า²⁹

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ยกเว้นในกรณีที่นำสินค้าที่นำเข้ามาเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากสถานที่ดังกล่าว รวมถึงการที่ผู้นำเข้าหรือบุคคลใดนำสินค้านี้ดังกล่าวไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากสถานที่ดังกล่าวเช่นกัน

(3) ในกรณีบริการ³⁰

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระค่าบริการ แต่หากความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนได้รับชำระค่าบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

(4) ในกรณีโอนสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษี³¹

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

- ในวันที่โอนสินค้านำเข้าเพื่อมาใช้เองโดยบุคคลที่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษี
- ในวันที่บุคคลที่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีนำสินค้าไปใช้ประโยชน์อื่นนอกจากที่กำหนดไว้
- ในวันที่สิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง

(5) ในกรณีโอนสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรที่ได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี³²

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

- ในวันที่โอนสินค้าไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีเอกสิทธิ์
- ในวันที่เอกสิทธิ์ของผู้ได้รับเอกสิทธิ์สิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย

²⁹ มาตรา 21 (2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁰ มาตรา 21 (3) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³¹ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³² มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

(6) ในกรณีนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์สินค้าตามมาตรา 26 (3)^{33,34}

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

(7) ในกรณีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

- ในกรณีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าของผู้ประกอบอุตสาหกรรม³⁵

- ในกรณีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน³⁶

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้าหรือวัตถุดิบนั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า และให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเสียภาษีพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มด้วย ยกเว้นผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าโดยไม่ได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

(8) ในกรณีผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการควมรวมกิจการเข้าด้วยกันหรือโอนกิจการให้แก่กัน³⁷

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นตามความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีของกิจการเดิมก่อนโอนให้แก่กัน

(9) ในกรณีนำเข้าสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษี³⁸

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากรซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อหากมีการส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรโดยได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตราภาษี หรือมีการนำสินค้าที่ส่งออกดังกล่าวกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอดอากรโดยไม่ใช่เพื่อการส่งออก

³³ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁴ มาตรา 26 (3) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 วางหลักไว้ว่า เป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์ในระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่าย ทั้งนี้ตามประเภทสินค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด

³⁵ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁶ มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁷ มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

³⁸ มาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

(10) ในกรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษี³⁹

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อคดีถึงที่สุด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดดังนี้

- ครอบครองสินค้าซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน⁴⁰ หรือครอบครองสินค้าโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือได้รับคืนภาษีแล้ว⁴¹

- ขายสินค้าหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน⁴² หรือขายสินค้าหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือได้รับคืนภาษีแล้ว⁴³

2.1.7 ฐานภาษี

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 กำหนดฐานสำหรับการเสียภาษีไว้ ดังนี้

(1) ตามมูลค่า⁴⁴ แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

(1.1) สินค้า

ฐานภาษีสำหรับสินค้ำกำหนดให้ใช้ราคาขายปลีกแนะนำ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ราคาขายปลีกแนะนำ หมายความว่า ราคาขายปลีกแนะนำที่ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าประสงค์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป⁴⁵ โดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐานซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปรายสุดท้ายในตลาดปกติ

ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าต้องแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดี รวมถึงกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำที่แจ้งไว้แล้วด้วย⁴⁶

³⁹ มาตรา 206 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁰ มาตรา 203 (1) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴¹ มาตรา 203 (2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴² มาตรา 204 (1) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴³ มาตรา 204 (2) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁴ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁵ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁶ มาตรา 18 วรรค 1 และ 2 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามาหรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยไม่ใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันเกี่ยวกับการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำได้⁴⁷

(1.2) บริการ

ฐานภาษีสำหรับบริการกำหนดให้ใช้รายรับของสถานบริการ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการต้องแจ้งราคาค่าบริการที่เรียกเก็บในการประกอบกิจการต่ออธิบดี รวมถึงกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาค่าบริการที่แจ้งไว้แล้วด้วย⁴⁸

(2) ตามปริมาณ⁴⁹

การเสียภาษีตามปริมาณ ให้ถือตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิ หรือตามปริมาณสุทธิของสินค้ายกเว้นกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีสินค้าประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงด้วย เพื่อประโยชน์ในการถนอมอาหาร น้ำหนักที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณภาษี ให้ใช้น้ำหนักของสินค้าน้ำหนักของของเหลวที่บรรจุในภาชนะนั้นด้วย

- กรณีสินค้าบรรจุหีบห่อหรือภาชนะใดเพื่อจำหน่ายทั้งหีบห่อหรือภาชนะ และมีเครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณสินค้าติดไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะนั้น ให้ถือปริมาณที่แสดงไว้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

หากสินค้าใดที่กฎหมายระบุอัตราภาษีทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ ให้เสียภาษีตามฐานภาษีทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้านั้น

2.1.8 อัตราภาษีสรรพสามิต

อัตราภาษีสรรพสามิตนั้นมีการกำหนดไว้ในท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นอัตราภาษีสูงสุดหรืออัตราเพดานที่สามารถจัดเก็บได้สำหรับสินค้าและบริการแต่ละประเภท แต่สำหรับอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บจริงนั้น จะกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 สำหรับสินค้าและบริการทุกประเภท ยกเว้นสุราและไฟ และกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 สำหรับสุราและไฟ โดยอัตราภาษีสรรพสามิตกำหนดเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

⁴⁷ มาตรา 18 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁸ มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

⁴⁹ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- (1) อัตราภาษีตามมูลค่า คือ อัตราที่กำหนดเป็นร้อยละของมูลค่าของสินค้า
- (2) อัตราภาษีตามปริมาณ คือ อัตราที่จัดเก็บตามปริมาณของสินค้า โดยใช้หน่วยของสินค้าเป็นฐานในการคำนวณภาษี คือ หน่วยเป็นน้ำหนัก เช่น กิโลกรัม หรือหน่วยเป็นปริมาตร เช่น ลิตร เป็นต้น

2.2 บทบาทภาษีสรรพสามิตเพื่อสิ่งแวดล้อม⁵⁰

กรมสรรพสามิตมีการนำมาตรการทางภาษีสรรพสามิตมาใช้จัดเก็บภาษีสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลเสียจากการใช้สินค้าและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งตามประเภทของมลพิษ ดังนี้

2.2.1 มาตรการภาษีที่จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษจากขยะมูลฝอย

มาตรการภาษีที่นำมาใช้จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษจากขยะมูลฝอย คือ การจัดเก็บภาษีแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย เนื่องจากการผลิตแบตเตอรี่และถ่านไฟฉายก่อให้เกิดมลภาวะ อีกทั้งซากของแบตเตอรี่และถ่านไฟฉายที่ใช้แล้วยังเป็นขยะที่มีมลพิษและยากต่อการกำจัด โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่า เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 นอกจากนี้กรมสรรพสามิตยังมีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตแบตเตอรี่ที่ใช้วัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตจากแบตเตอรี่ที่ได้เสียภาษีสรรพสามิตแล้วหรือแบตเตอรี่เก่าที่ใช้แล้ว โดยลดอัตราร้อยละให้เหลือร้อยละ 5 จากร้อยละ 10 ของมูลค่า

2.2.2 มาตรการภาษีที่จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศ

มาตรการภาษีที่นำมาใช้จัดเก็บเพื่อป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศ คือ การจัดเก็บภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ซึ่งจัดเก็บเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2534 โดยมีอัตราภาษีเพิ่มขึ้นตามปริมาณของสารที่ก่อให้เกิดมลพิษในน้ำมัน เพื่อจูงใจให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคหันไปใช้น้ำมันที่มีมลพิษน้อย โดยมีมาตรการดังนี้

- (1) น้ำมันเบนซินชนิดไร้สารตะกั่ว จัดเก็บในอัตราร้อยละ 25 ของมูลค่า ซึ่งต่ำกว่าน้ำมันเบนซินที่มีสารตะกั่ว ซึ่งจัดเก็บในอัตราร้อยละ 36 ของมูลค่า
- (2) น้ำมันดีเซลที่มีปริมาณกำมะถันไม่เกินร้อยละ 0.25 โดยน้ำหนัก จัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 26 ของมูลค่า ซึ่งต่ำกว่าน้ำมันดีเซลที่มีปริมาณกำมะถันเกินร้อยละ 0.25 โดยน้ำหนัก ซึ่งจัดเก็บในอัตราร้อยละ 28 ของมูลค่า

⁵⁰ ฐาปณี มหาราศิลป์, ภาษีสรรพสามิต : เครื่องมือนโยบายเพื่อแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม, ภาคนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2543, หน้า 41-42

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกของประเทศไทย

ในการศึกษาเรื่องการนำมาตรการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมาใช้ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก จะต้องเข้าใจก่อนว่าถุงพลาสติกมีความหมายว่าอย่างไร มีกี่ประเภท การใช้ถุงพลาสติกก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบอย่างไรบ้าง ซึ่งศึกษาได้จากหัวข้อนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ความหมายของถุงพลาสติก

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ถุงพลาสติก” เอาไว้ แต่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ถุง” ว่าหมายถึง เครื่องใช้สำหรับใส่สิ่งของ ก้นปิด ปากเปิด บางชนิดที่ปากมีหูรัดหรือหูหิ้ว และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “พลาสติก” ว่าหมายถึง สารประกอบอินทรีย์ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้แทนวัสดุธรรมชาติ บางชนิดเมื่อเย็นก็แข็งตัว เมื่อถูกความร้อนก็อ่อนตัว บางชนิดแข็งตัวถาวร มีหลายชนิด เช่น ไนลอน ยางเทียม ใช้ทำสิ่งต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า ฟิล์ม ภาชนะ ส่วนประกอบเรือหรือรถยนต์ ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า ถุง และคำว่า พลาสติก ดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจให้ความหมายของคำว่า “ถุงพลาสติก” ได้ว่า คือ เครื่องใช้สำหรับใส่สิ่งของ มีลักษณะก้นปิด ปากเปิด บางชนิดมีหูหิ้ว ทำด้วยสารประกอบอินทรีย์ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้แทนวัสดุธรรมชาติหรือที่เรียกว่า พลาสติก

2.3.2 ประเภทของถุงพลาสติก⁵¹

โดยทั่วไปสามารถจำแนกประเภทถุงพลาสติกตามลักษณะการใช้งานออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(1) ถุงพลาสติกเย็น

เป็นถุงที่ใช้บรรจุสิ่งของที่มีอุณหภูมิปกติหรือมีความเย็น ผลิตจากเม็ดพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (PE) ซึ่งมีคุณสมบัติป้องกันของเหลวซึมผ่านเข้าออก

(2) ถุงพลาสติกร้อน

เป็นถุงที่ใช้บรรจุอาหารและของร้อน ผลิตจากเม็ดพลาสติกโพลีโพรพิลีน (PP) มีคุณสมบัติทนความร้อนได้สูงถึง 110 องศาเซลเซียส

(3) ถุงพลาสติกชนิดมีหูหิ้ว

เป็นถุงที่ใช้บรรจุสิ่งของทั่วไป ไม่เหมาะกับการใช้บรรจุอาหารและของร้อน ผลิตจากเม็ดพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (PE) โดยส่วนใหญ่มักนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาหลอมละลายใหม่ (Recycle) มาผสมด้วย

⁵¹ Pantavanij Smart Trading Gateway, เจาะลึก! อุตสาหกรรมถุงพลาสติก ตอนที่ 1/2, <http://pantavanij.blogspot.com/2009/08/13.html> (วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

(4) ลามิเนต (Laminate)

เป็นถุงพลาสติกที่เกิดจากการนำแผ่นพลาสติกต่างชนิดมาประกบกัน ใช้บรรจุอาหารเพื่อเก็บถนอมไว้เป็นเวลานานโดยไม่ให้คุณภาพเปลี่ยนแปลงไป แบ่งได้หลายชนิด ดังนี้

(4.1) ถุงพลาสติกที่ต้มได้ คือ ทำจากแผ่นประกบของแผ่นโพลีเอสเตอร์และแผ่นโพลีเอทิลีน (PE)

(4.2) ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารแบบสุญญากาศทำจากแผ่นประกบของแผ่นไนลอน (Nylon-6) และแผ่นโพลีเอทิลีน (PE)

(4.3) ถุงพลาสติกที่ใช้สำหรับบรรจุอาหารแห้ง ทำจากแผ่นประกบของแผ่นอลูมิเนียมและแผ่นไวนิลอะซิเตท (Vinyl Acetate)

(4.4) ถุงพลาสติกที่ใช้สำหรับบรรจุอาหารที่ทำให้แห้งโดยวิธีเยือกแข็งแบบสุญญากาศ (Freeze Drying) ทำจากแผ่นไมลาร์ (Mylar) แผ่นอลูมิเนียมบาง และแผ่นโพลีเอทิลีน (PE)

(4.5) ถุงพลาสติกชนิดต้มในน้ำเดือดและทำให้เป็นสุญญากาศได้ ทำจากแผ่นโพลีเอทิลีน (PE) เคลือบด้วยสารานประกบแผ่นโพลีเอสเตอร์ ใช้กับอาหารที่ไม่ต้องการสัมผัสอากาศ และใช้ถุงอุ่นอาหารได้โดยไม่ต้องถ่ายใส่ภาชนะอื่นก่อน

(4.6) ถุงพลาสติกชนิดกันแสงสว่าง ความชื้น และก๊าซ ทำจากแผ่นโพลีเอทิลีน (PE) ประกบกับแผ่นอลูมิเนียมบาง และแผ่นโพลีเอทิลีน (PE) รวมเป็น 3 ชั้น ใช้บรรจุอาหารสำเร็จรูปพวกซूपแห้งหรืออาหารผงอื่น ๆ

2.3.3 ปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติก

ปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของคนทั่วโลกคงหนีไม่พ้นปัญหาสิ่งแวดล้อม ทุกวันนี้โลกกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุส่วนหนึ่งที่โลกร้อนขึ้นทุกวันมาจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันที่เป็นเรื่องใกล้ตัว และเป็นตัวการทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของน้ำเสีย หรืออากาศเป็นพิษ แต่สิ่งหนึ่งที่พบเห็นอยู่ทุกวันนี้คือขยะ ซึ่งมีขยะจากถุงพลาสติกรวมอยู่ด้วย

ถุงพลาสติกที่เราใช้รองรับสินค้าและอาหาร ผลิตจากเม็ดพลาสติกจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นวัตถุดิบ การผลิตถุงพลาสติกสามารถทำได้อย่างรวดเร็วในปริมาณมาก และด้วยต้นทุนที่ต่ำ เมื่อนำมาใช้จะมีอายุการใช้งานสั้น และส่วนใหญ่เป็นการใช้เพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะถุงขนาดเล็กและบาง ถุงที่ผ่านการใช้งานแล้วและถูกนำไปทิ้งจะเป็นภาระในการเก็บขน และจัดการ

เป็นอย่างมาก เนื่องจากคุณลักษณะที่เบาบางและมีปริมาณมากปะปนกับมูลฝอยประเภทอื่น ๆ จะทำให้การย่อยสลายมูลฝอยเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น

5 ปีที่แล้ว มีปริมาณขยะประมาณ 14 ล้านตันต่อปี ปัจจุบันปริมาณขยะได้เพิ่มขึ้นเป็น 16 ล้านตันต่อปี 20% ของปริมาณทั้งหมดคือ ถุงพลาสติก ซึ่งเป็นขยะที่มีวงจรการใช้สั้น แต่ใช้เวลาย่อยสลายนานประมาณ 450 ปี

กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อมได้ทำการสำรวจพบว่า คนหนึ่งคนใช้ถุงพลาสติกประมาณ 8 ใบ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในประเทศไทยที่มีจำนวนคนกว่า 60 ล้านคน แสดงว่าใน 1 วันประเทศไทยมีการใช้ถุงพลาสติกจำนวนมากมายมหาศาล ดังนั้นถ้าสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้วันละ 1 ใบ ก็จะสามารถลดถุงพลาสติกลงได้กว่า 60 ล้านใบต่อวัน

ประโยชน์เพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาสั้น ๆ ของถุงพลาสติกได้ทำให้เกิดโทษต่อระบบนิเวศและชีวิตของผู้บริโภคต่อเนื่อง กว้างขวางและยาวนาน การนำถุงพลาสติกไปใช้ซ้ำอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้ถุงพลาสติกใส่มูลฝอยจะทำให้เกิดการแปรสภาพมูลฝอยในภาวะที่ขาดอากาศเป็นผลให้เกิดก๊าซชีวภาพที่เป็นต้นเหตุของการเกิดภาวะเรือนกระจก และทำให้โลกร้อนด้วย

ถุงพลาสติกที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมได้ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

- การเสื่อมโทรมของดิน
- การเสื่อมคุณภาพของน้ำ
- เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ
- เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทั้งในน้ำและบนบก
- เป็นต้นเหตุสำคัญของการเกิดก๊าซที่เป็นก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ
- ให้สารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เป็นสารก่อมะเร็งเมื่อถูกเผา
- ทำให้เกิดการอุดตันในทางระบายน้ำส่งผลทำให้เกิดน้ำท่วม
- เป็นต้นเหตุของการเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของพาหะนำโรคและการแพร่ระบาดของโรคภัยหลายชนิด
- เป็นต้นเหตุของการเกิดอุบัติเหตุของการเดินทางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
- ผลจากกระบวนการผลิตจนถึงการกำจัดถุงพลาสติกหลังการใช้งานก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน

2.3.4 ผลกระทบจากขยะพลาสติก

2.3.4.1 ผลกระทบต่อสุขภาพ

ในปัจจุบันคนเราต่างใช้ถุงพลาสติกโดยไม่คำนึงถึงการเกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหามลพิษจากขยะพลาสติก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังนำมาซึ่งความสกปรก การเผาไหม้ในกระบวนการผลิตและการเผาทำลายขยะพลาสติกนั้นทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งสามารถเข้าสู่ร่างกายทางลมหายใจ และจะเกิดอาการพิษเฉียบพลันได้ ในกรณีที่ก๊าซนั้นไปแทนที่ออกซิเจนในบริเวณที่จำกัด ทำให้ปริมาณออกซิเจนไม่เพียงพอต่อการหายใจ ถ้าสูดดมเข้าสู่ร่างกายในปริมาณสูงมาก ร่างกายจะสนองโดยเริ่มจากการหายใจลึกมากกว่าเดิม หายใจติดขัด หายใจลำบาก จนถึงอาการขาดออกซิเจนคือ ปวดศีรษะ วิงเวียน ความดันสูง อัตราการเต้นของหัวใจสูงขึ้น ถ้าความเข้มข้นสูงถึงร้อยละ 12 หรือมากกว่าจะหมดสติภายใน 1-2 นาที

นอกจากนี้ การเผาขยะพลาสติกยังทำให้เกิดก๊าซมีเทน ซึ่งก๊าซนี้จะลอยตัวสู่ชั้นบรรยากาศขึ้นไปทำลายชั้นโอโซนหรือที่เรียกว่าภาวะเรือนกระจก ซึ่งโอโซนที่อยู่ในชั้นบรรยากาศนี้มีหน้าที่กรองแสงอัลตราไวโอเล็ต (UV) จากดวงอาทิตย์มายังโลกให้น้อยลง เมื่อโอโซนถูกทำลาย ความสามารถในการกรองรังสีอัลตราไวโอเล็ตหรือรังสี UV ก็มีน้อยลงจึงส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน ทำให้ฤดูกาลบนโลกเปลี่ยนแปลงไป เช่น ฤดูร้อน แต่กลับมีฝนตกหนักมากมีลูกเห็บตก ฤดูฝน แต่กลับแห้งแล้งถึงแม้ว่ารังสี UV จะมีประโยชน์ต่อร่างกายเช่น กระตุ้นให้ร่างกายสร้างวิตามินดี ซึ่งเป็นวิตามินที่สำคัญต่อการสร้างเม็ดเลือด กระดูก และภูมิคุ้มกัน ทั้งยังช่วยเพิ่มการดูดซึมแคลเซียมและฟอสฟอรัสจากอาหารที่บริโภค แต่หากได้รับรังสี UV ในปริมาณที่มากเกินไป จะทำให้เกิดโทษต่อร่างกายมากกว่าเนื่องจากในรังสี UV มีสารก่อมะเร็งค่อนข้างสูง เมื่อสัมผัสถูกกับผิวหนังจะรู้สึกแสบ อีกทั้งส่งผลต่อระบบภูมิคุ้มกัน เนื่องจากเป็นอันตรายต่อ DNA ส่งผลให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ และเป็นปัจจัยก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมา

ความร้อนจากภาวะโลกร้อนยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นจะทำให้ยุ่งยากซึ่งเป็นพาหะนำไข้มาลาเรียและไข้เลือดออกขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีผู้ป่วยด้วยโรคมาลาเรียเพิ่มขึ้นประมาณ 50-80 ล้านคนต่อปี โดยเฉพาะในเขตศูนย์สูตรและเขตร้อน เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โครงการสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติระบุว่า การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศจะกระทบกระบวนการผลิตอาหารและสุขอนามัย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เช่น โรคท้องร่วง โรคขาดอาหาร โรคหอบหืด และโรคภูมิแพ้ ยิ่งไปกว่านั้นอุณหภูมิที่สูงขึ้น จะลดปริมาณน้ำสำรอง และเพิ่มปริมาณจุลินทรีย์เล็ก ๆ ในอาหารและน้ำก่อให้เกิดโรค เช่น โรคอาหารเป็นพิษ ผลกระทบของภาวะโลกร้อนดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรง โดยจะเกิดกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ยากจน

รุนแรงมากที่สุด เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะเป็นประเทศเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่ลดลงจากสภาพอากาศแปรปรวน และจะส่งผลกระทบต่อปริมาณอาหารสำรองและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศที่ต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้าทางการเกษตรเป็นหลัก ประเทศไทยเองก็เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่จะได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกเช่นเดียวกัน

2.3.4.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศ⁵²

การทิ้งถุงพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วลงในถังขยะเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่มีคนจำนวนไม่น้อยที่มักง่ายไม่ทิ้งขยะถุงพลาสติกลงในถังขยะแต่ทิ้งลงตามพื้น แม่น้ำลำคลอง รวมทั้งทะเลและมหาสมุทร มีผลการวิจัยในปีพ.ศ. 2558 ระบุว่าขยะพลาสติกในทุกรูปแบบรวมทั้งขยะถุงพลาสติกถูกทิ้งลงมหาสมุทรเป็นจำนวนระหว่าง 4.8 ถึง 12.7 ล้านตันในแต่ละปี ซึ่งเปรียบเทียบได้กับน้ำหนักของเรือบรรทุกเครื่องบินขนาดใหญ่ที่สุดในโลก 48 ลำ โดยแต่ละลำมีน้ำหนักราว ๆ หนึ่งแสนตัน

การทิ้งขยะถุงพลาสติกลงในทะเลหรือมหาสมุทรมัน บางคนอาจเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยเนื่องจากขยะถุงพลาสติกมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับความกว้างใหญ่ของทะเลหรือมหาสมุทร แต่หากหลาย ๆ คนทิ้งขยะลงทะเลหรือมหาสมุทรเหมือน ๆ กัน จะทำให้ปริมาณขยะที่อยู่ในทะเลหรือมหาสมุทรมีเพิ่มขึ้น ทำให้ความสวยงามของธรรมชาติลดน้อยลง

การทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัตว์น้ำในทะเลเสียชีวิต โดยกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมกล่าวว่า สัตว์น้ำในทะเลเสียชีวิตปีละประมาณ 1 แสนตัว โดยมีสาเหตุมาจากตัวของสัตว์ไปพันเข้ากับขยะพลาสติก หรือสัตว์กินขยะพลาสติกเข้าไป เช่น เต่าทะเลเข้าใจว่าขยะพลาสติกเป็นแมงกะพรุนซึ่งเป็นอาหารของเต่าทะเล เมื่อเต่าทะเลกินเข้าไป ถุงพลาสติกมักจะติดค้างอยู่ในระบบย่อยอาหาร ทำให้เต่าทะเลเสียชีวิต หรือนอกในทะเลอดตายปีละราว ๆ 1 ล้านตัว เพราะกินเศษถุงพลาสติกเข้าไป ซึ่งเศษพลาสติกจะค้างอยู่ในกระเพาะเพราะไม่สามารถย่อยได้ ทำให้นักไม่สามารถกินอาหารได้จึงอดตายในที่สุด

นอกจากนี้ สารเคมีที่ถุงพลาสติกดูดซับขณะที่ถุงพลาสติกกำลังย่อยสลาย อย่างเช่น โพลีคลอรีเนตไบฟีนิล (Polychlorinated Biphenyls - PCB) ซึ่งเป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตถุงพลาสติก จะเกาะติดอยู่ในตัวปลาที่กินเศษพลาสติกเข้าไป ซึ่งหากมนุษย์รับประทานปลา ก็จะรับประทานสารเคมีนี้เข้าไปด้วย ถึงแม้ว่าสารเคมีชนิดนี้จะถูกห้ามใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 แล้ว แต่พบว่ายังลอยอยู่ในทะเล เป็นจำนวนมากมหาศาล

⁵² VOA Thailand, "ขยะพลาสติก" ปริมาณมหาศาลในมหาสมุทร ส่งผลกระทบต่อชีวิตสัตว์น้ำและมนุษย์, <https://www.voathai.com/a/plastics-and-the-oceans-nm/3520285.html> (วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

2.3.4.3 ผลกระทบต่อการระบายน้ำ

ถุงพลาสติกที่ใช้แล้วบางส่วนจะถูกทิ้งลงในท่อระบายน้ำ ซึ่งจะทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน เมื่อฝนตกหนักท่อระบายน้ำก็จะระบายน้ำไม่ทัน ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในชุมชนได้ ทั้งนี้มีตัวอย่างคือ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 มีฝนตกลงมาอย่างหนักตั้งแต่ช่วงกลางดึกจนถึงเช้า ทำให้หลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร เกิดน้ำท่วมขังฉับพลัน และระดับน้ำลดลงช้า โดยเฉพาะในพื้นที่เขตดินแดงที่มีน้ำท่วมขังนานกว่า 14 ชั่วโมง⁵³ เนื่องจากมีเศษขยะจำพวกขยะถุงพลาสติกมาอุดตันที่ตะแกรงของท่อของเครื่องสูบน้ำเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องรื้อท่อสูบน้ำและกำจัดขยะออกก่อน จึงจะสูบน้ำออกจากพื้นที่ที่น้ำท่วมต่อไปได้ จึงทำให้การสูบน้ำล่าช้าออกไป

ปัญหาขยะติดท่อของเครื่องสูบน้ำเป็นเรื่องที่พบได้ทุกครั้งเวลาที่มีน้ำท่วมขัง และพบได้ทุกพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะจุดที่เป็นตลาดหรือชุมชน ขยะส่วนใหญ่มาจากการที่คนนำขยะมาทิ้งไว้ข้างถนน เมื่อฝนตกหนัก น้ำก็จะพัดขยะเหล่านี้มารวมกัน เมื่อนำเครื่องสูบน้ำไปสูบน้ำ ขยะก็จะถูกดูดมาติดกับเครื่อง หากขยะติดที่ตะแกรงปากท่อสูบน้ำ ก็ทำให้เสียเวลา ที่จะต้องกำจัดขยะก่อน จึงจะสูบน้ำต่อไป แต่แยกกว่านั้นคือ เศษถุงพลาสติก สามารถลอดผ่านตะแกรงได้ และจะหลุดเข้าไปพันกับใบพัดเครื่อง ทำให้เครื่องเสียหายได้

2.3.4.4 ผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ในการผลิตถุงพลาสติกที่ประกอบด้วยโพลีเอทิลีน (PE) จะต้องใช้ทั้งน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ จากการสำรวจของกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อมพบว่า คน 1 คนใช้ถุงพลาสติกประมาณ 8 ใบต่อวัน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในประเทศไทยที่มีจำนวนคนกว่า 60 ล้านคน แสดงว่าใน 1 วันประเทศไทยมีการใช้ถุงพลาสติกเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องใช้พลังงานจากทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตจำนวนมาก เช่นเดียวกัน โดยการผลิตถุงพลาสติก 8.7 ใบ สามารถเปลี่ยนเป็นน้ำมันให้รถวิ่งได้ไกล 1 กิโลเมตร

2.3.4.5 ผลกระทบต่อทัศนียภาพ⁵⁴

ขยะถุงพลาสติกที่ถูกทิ้งจะคงอยู่บนโลกเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน เนื่องจากใช้เวลาในการย่อยสลายนานซึ่งอาจจะคงสภาพอยู่มากกว่าหลายร้อยปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะถุงพลาสติกที่จมอยู่ใน

⁵³ เรื่องเล่าเช้านี้, แห่แชร์ภาพขยะกองใหญ่ อุดตันเครื่องสูบน้ำ ตัดการท่อน้ำท่วม กทม., <http://morning-news.bectero.com/share-of-the-day/17-Oct-2017/112378> (วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

⁵⁴ เอกฤทธิ์ สีสลาเกรียงศักดิ์, มาตรการทางกฎหมายในการลดปริมาณการผลิตและการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว, วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, หน้า 21

ทะเลหรือมหาสมุทร เนื่องจากกระบวนการย่อยสลายที่ย่อยสลายด้วยแสงอาทิตย์จะใช้เวลานานมาก เพราะได้ทะเลมีอุณหภูมิต่ำกว่าและไม่ได้รับแสงแดดโดยตรงเหมือนบนพื้นดิน ส่งผลให้ต้องใช้เวลานานับพันปีในการย่อยสลายและเปลี่ยนจากรูปดั้งเดิมของถุงพลาสติกไปสู่ถุงพลาสติกชนิดที่มีขนาดเล็กลงในทำนองเดียวกัน ถุงพลาสติกที่ถูกกำจัดในหลุมขยะจะยังคงสภาพอยู่เป็นเวลาหลายพันปี เนื่องจากอากาศและแสงอาทิตย์ที่จำเป็นต่อการย่อยสลายเข้าไม่ถึงในหลุม อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระบวนการย่อยสลายด้วยแสงอาทิตย์ในหลุมขยะจะช้ากว่ามาก แต่ผู้คนที่มักจะฝังกลบถุงพลาสติกในหลุมขยะซึ่งอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อทัศนียภาพ เนื่องจากถุงพลาสติกมีน้ำหนักเบา ทำให้ปลิวลมได้ง่ายซึ่งขยะถุงพลาสติกอาจถูกกระแสลมพัดจากรถเก็บขยะ ถังขยะ หรือด้านบนของหลุมขยะ ทำให้ห้องถนนหรือพื้นที่บนบกและพื้นที่ในน้ำเต็มไปด้วยขยะถุงพลาสติกเกลื่อนกลาด ซึ่งเป็นการทำลายทัศนียภาพ

2.3.4.6 ผลกระทบอื่น ๆ⁵⁵

ขยะถุงพลาสติกที่ฝังทับถมในดิน จะทำให้เกิดปัญหาทางการเกษตรหรือเพาะปลูก เนื่องจากรากของต้นพืชไม่สามารถชอนไชเข้าไปในดินได้ ส่งผลให้ต้นพืชดังกล่าวไม่เติบโตหรือตายได้ อีกทั้งยังทำให้น้ำซึมผ่านลงไปใต้ดินได้ยากและทำให้น้ำสกปรกอีกด้วย นอกจากนี้ขยะถุงพลาสติกในแม่น้ำลำคลองก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการเดินเรือได้ เนื่องจากขยะถุงพลาสติกจะเข้าไปติดหรือพันใบพัดเรือ

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23

บทที่ 3

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้ถุงพลาสติกแล้วกลายเป็นขยะถุงพลาสติก ไม่ว่าจะปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ระบบนิเวศ และผลกระทบอื่น ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แต่ปัญหาที่เกิดจากขยะถุงพลาสติกเหล่านี้ยังเกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศไอร์แลนด์มีปัญหาขยะถุงพลาสติกปลิวไปทั่วเมือง ซึ่งเป็นการทำลายทัศนียภาพ รัฐบาลของประเทศไอร์แลนด์จึงตระหนักและให้ความสำคัญกับปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและปัญหาขยะถุงพลาสติก จนมีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายโดยการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและปัญหาขยะถุงพลาสติก หลักเกณฑ์ของมาตรการจัดเก็บภาษีของประเทศไอร์แลนด์ และผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก

วัตถุประสงค์หลักของการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ คือเพื่อแก้ปัญหาขยะถุงพลาสติก โดยการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลง เนื่องจากบริเวณท้องถนนตามสถานที่ต่าง ๆ และชายหาดในประเทศไอร์แลนด์เต็มไปด้วยขยะถุงพลาสติกที่เกลื่อนกลาดและปลิวว่อนตามกระแสลมเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพและความสวยงามของเมือง รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศ โดยสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ของปริมาณขยะถุงพลาสติกเท่ากับ 5% ของปริมาณขยะทั้งหมดในประเทศไอร์แลนด์ ถุงพลาสติกที่ร้านค้าปลีกแจกฟรีให้กับลูกค้าเพื่อใช้ใส่สินค้ามีจำนวน 1.26 พันล้านใบต่อปี คิดเป็น 328 ใบต่อคนต่อปี ซึ่งปริมาณการใช้ถุงพลาสติกจากการซื้อของที่ร้านค้าปลีกคิดเป็น 82% ของปริมาณการใช้ถุงพลาสติกทั้งหมด⁵⁶

การจัดเก็บภาษีซึ่งทำให้ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลดลงนี้ สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐในการจัดการขยะถุงพลาสติกจากปริมาณการใช้ถุงพลาสติกที่ลดลง นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกยังสามารถสร้างความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องขยะถุงพลาสติกและความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณะให้แก่ประชาชนในทางอ้อมได้อีกด้วย

3.2 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก

ประเทศไอร์แลนด์เป็นประเทศแรกที่น่ามามาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ซึ่งมาตรการทางภาษีนี้นี้เป็นมาตรการการจัดเก็บภาษีจากถุงพลาสติก โดยเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) เป็นต้นไป หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกมีดังต่อไปนี้

⁵⁶ Brendan O' Neill, *Economic Instruments to Reduce Usage of Plastic Bags: The Irish Experience*, Document for Informal Meeting of Waste Directors Brussels, October, 2016, page 2 and 4-5

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มีดังนี้

(1) Waste Management (Amendment) Act, 2001 (Number 36 of 2001) หรือพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 36 ปี พ.ศ. 2544)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ในมาตรา 9 ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมกฎหมายมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 [Waste Management Act, 1996 (Number 10 of 1996)] โดยกำหนดอำนาจทั่วไปและข้อบังคับต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทของถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษี ผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี และหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี ในการแจ้งหน่วยงานของรัฐ พร้อมทั้งเก็บบันทึกข้อมูลของถุงพลาสติกเพื่อประกอบการยื่นภาษีส่งรัฐ เป็นต้น อีกทั้งกำหนดให้นำรายได้จากการจัดเก็บภาษีเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม (Environment Fund) ซึ่งกองทุนสิ่งแวดล้อมนี้จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 ซึ่งอยู่ในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2544 โดยมาตรานี้ กำหนดอำนาจของรัฐมนตรีในการควบคุมดูแลและบริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

(2) Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001 (S.I. No. 605 of 2001) หรือกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 (ข้อกฎหมายที่ 605 ปี พ.ศ. 2544)

กฎระเบียบฉบับนี้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก โดยกำหนดประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นภาษี อัตราภาษี การจัดเก็บภาษี การบันทึกข้อมูลของถุงพลาสติกเพื่อประกอบการยื่นภาษีส่งรัฐ รวมถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป⁵⁷

(3) Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007 (S.I. No. 167 of 2007) หรือกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) (แก้ไขเพิ่มเติม) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (ข้อกฎหมายที่ 167 ปี พ.ศ. 2550)

กฎระเบียบฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดอัตราภาษีใหม่สำหรับใช้จัดเก็บภาษีจากถุงพลาสติก โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

⁵⁷ Article 3 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

(1) On and from the 4th day of March 2002 there shall be charged, levied and paid a levy (which shall be known as an ‘environmental levy’ and is in these Regulations referred to as ‘the levy’) in respect of the supply to customers, at the point of sale to them of goods or products to be placed in the bags, or otherwise of plastic bags in or at any shop, supermarket, service station or other sales outlet.

3.2.2 ประเภทของถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีและได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี

มาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539⁵⁸ ให้ความหมายของคำว่า “ถุงพลาสติก” ไว้ดังนี้

- (1) ถุงที่ทำจากพลาสติกทั้งหมดหรือบางส่วน และ
- (2) ถุงที่เหมาะสมสำหรับให้ลูกค้า ณ จุดชำระค่าสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการ หรือร้านค้าขายปลีกอื่น ๆ

ดังนั้น ถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีคือ ถุงพลาสติกที่ผลิตขึ้นโดยมีส่วนประกอบของพลาสติกไม่ว่าจะมีส่วนประกอบของพลาสติกแค่บางส่วนหรือทั้งหมด และต้องเป็นถุงพลาสติกที่มีความเหมาะสมสำหรับให้ลูกค้าใช้บรรจุสินค้าที่ชำระค่าสินค้าแล้ว ณ จุดชำระค่าสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการ หรือร้านค้าขายปลีกอื่น ๆ เพราะฉะนั้นหากถุงพลาสติกใดที่ไม่ตรงกับคำนิยามข้างต้น จะไม่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

⁵⁸ Section 9 of Waste Management (Amendment) Act, 2001

The following section is inserted after section 71 of the Act of 1996 :

72.—(1) In this section—

‘consumer price index number’ means the All Items Consumer Price Index Number compiled by the Central Statistics Office and references to the consumer price index number relevant to any financial year are references to the consumer price index number at such date in that year as is determined by the Minister with the consent of the Minister for Finance;

‘plastic bag’ means a bag—

- (a) made wholly or in part of plastic, and
- (b) which is suitable for use by a customer at the point of sale in a supermarket, service station or other sales outlet,

other than a bag which falls within a class of bag specified in regulations under subsection (2) as being a class of bag excepted from this definition.

(2) The Minister may, with the consent of the Government, make regulations providing that there shall be chargeable, leviable and payable a levy (which shall be known as an ‘environmental levy’ and is in this section referred to as the ‘levy’) in respect of the supply to customers, at the point of sale to them of the goods or products to be placed in the bags, or otherwise of plastic bags in or at a specified class or classes of supermarket, service station or other sales outlet.

นอกจากนี้ กฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาชีสิ่งแวลลอม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 ยังกำหนดประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นภาชีไว้ในข้อบ่งค้บที่ 5⁵⁹ ไว้ดังต่อไปนี้

- (1) ถุงพลาสติกที่ใช้เพื่อบรรจุ
 - พลาสติกและผลิตภัณฑ์จากพลาสติก
 - เนื้อสดและผลิตภัณฑ์จากเนื้อสด
 - ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีกสดและผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์สดๆ
- (2) ถุงพลาสติกที่ใช้เพื่อบรรจุเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ในข้อ (1) ซึ่งเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ดังกล่าวถูกบรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์ (รวมถึงถุงด้วย)

- (3) ถุงพลาสติกที่ใช้เพื่อบรรจุ
 - ผลไม้ ถั่วหรือฝัก
 - ขนม
 - ผลิตภัณฑ์นม
 - อาหารปรุงสุกไม่ว่าจะเป็นเย็นหรือร้อน
 - น้ำแข็ง

โดยมีเงื่อนไขว่าสินค้าเหล่านี้ต้องไม่ถูกบรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์

ทั้งนี้ ขนาดของถุงพลาสติกที่ใช้บรรจุสินค้าข้อ (1) - (3) ต้องมีความกว้างไม่เกิน 225 มิลลิเมตร ความลึกไม่เกิน 345 มิลลิเมตร และความยาวรวมหุ้วไม่เกิน 450 มิลลิเมตร

- (4) ถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขาย
 - บนเรือหรืออากาศยานที่ใช้เพื่อขนส่งผู้โดยสาร
 - ในพื้นที่ของท่าเทียบเรือหรือสนามบินซึ่งผู้โดยสารไม่สามารถเข้าถึงได้หากไม่มีตัวหรือบัตรโดยสาร เว้นแต่มีตัวหรือบัตรโดยสารเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรทุกสินค้าบนเรือหรืออากาศยาน

การยกเว้นภาชีถุงพลาสติกบนเรือหรืออากาศยานนั้น มีสาเหตุอันเนื่องมาจากเพื่อป้องกันความสับสนในกรณีทีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ถูกขายบนเรือหรืออากาศยานว่าถูกขายอยู่ภายในหรือภายนอกน่านน้ำของประเทศ

- (5) ถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขายให้กับลูกค้าโดยถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และถูกขายให้กับลูกค้าในราคาไม่น้อยกว่า 70 เซนต์ (cent) ต่อใบ

3.2.3 ผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี

มาตรา 72 (4) แห่งพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539⁶⁰ กำหนดให้ผู้ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการ หรือร้านค้าขายปลีกอื่น ๆ ที่มีการจัดหาถุงพลาสติกเพื่อใช้ประกอบธุรกิจ เป็นผู้ยื่นชำระภาษี

การจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปยื่นชำระนั้น ผู้ประกอบการต้องเรียกเก็บภาษีจากลูกค้าที่รับถุงพลาสติกจากร้านค้ามาใช้บรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ณ จุดชำระค่าสินค้าตามอัตราที่กำหนด โดยผู้ประกอบการจะต้องแยกรายการค่าภาษีถุงพลาสติกออกจากราคาสินค้าในใบเสร็จที่ออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าด้วย⁶¹ แล้วนำส่งภาษีที่เก็บได้แก่คณะกรรมการสรรพากร (Revenue Commissioners)⁶²

⁵⁹ Article 5 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

The following classes of plastic bags are excepted from the definition of a plastic bag -

(a) plastic bags solely used to contain-

- (i) fresh fish and fresh fish products,
- (ii) fresh meat and fresh meat products, or
- (iii) fresh poultry and fresh poultry products

provided that such bags are not greater in dimension than 225mm in width (exclusive of any gussets), by 345mm in depth (inclusive of any gussets), by 450mm in length, (inclusive of any handles);

(b) plastic bags solely used to contain the products referred to in paragraph (a) where such products are contained in packaging, (including a bag), provided that such plastic bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(c) plastic bags solely used to contain-

- (i) fruit, nuts or vegetables,
- (ii) confectionery,
- (iii) dairy products,
- (iv) cooked food, whether cold or hot, or
- (v) ice

provided that such products are not otherwise contained in packaging and where such bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(d) plastic bags used to contain goods or products sold:

- (i) on board a ship or aircraft used for carrying passengers for reward, or
- (ii) in an area of a port or airport to which intending passengers are denied access

unless in possession of a valid ticket or boarding card, for the purposes of carrying the goods on board the ship or aircraft referred to in subparagraph (i);

(e) plastic bags designed for re-use, which are used to contain goods or products and which are sold to customers for a sum of not less than 70 cent each.

3.2.4 อัตราภาษี

ข้อบังคับที่ 4 แห่งกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 กำหนดให้ผู้ประกอบการเก็บภาษีสำหรับถุงพลาสติกทุกใบที่ลูกค้ารับไปบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ชำระเงินแล้ว ณ จุดชำระเงินเป็นจำนวนเงิน 15 เซนต์ (cent) ต่อใบ⁶³ โดยเริ่มเก็บภาษีและใช้อัตราภาษีนี้นี้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป

ต่อมารัฐเพิ่มอัตราภาษีจาก 15 เซนต์ (cent) ต่อใบ เป็น 22 เซนต์ (cent) ต่อใบ⁶⁴ ซึ่งกำหนดโดยข้อบังคับที่ 4 แห่งกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) (แก้ไขเพิ่มเติม) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยเริ่มจัดเก็บภาษีด้วยอัตรานี้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป⁶⁵

⁶⁰ Section 9 of Waste Management (Amendment) Act, 2001

The following section is inserted after section 71 of the Act of 1996 :

72..... (4) The levy shall be payable by the person who carries on the business of selling goods or products in or at the supermarket, service station or sales outlet concerned or, if two or more persons each carry on such a business in or at the particular premises, whichever of them causes to be made the particular supply of plastic bags concerned.

⁶¹ Article 7 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

Where a charge under article 6 is imposed the charge shall be itemised on any invoice, receipt or docket issued to the customer.

⁶² Article 9 (2) of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

An accountable person shall pay the levy to the Revenue Commissioners in accordance with article 10.

⁶³ Article 4 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

The amount of the levy shall be 15 cent for each plastic bag.

⁶⁴ Article 4 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007

Article 4 of the 2001 Regulations is hereby amended by the substitution of “22” for “15”.

⁶⁵ Article 3 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007

These Regulations shall come into operation on the 1st day of July 2007.

3.2.5 การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับถุงพลาสติกเพื่อนำส่งคณะกรรมการสรรพากร

ผู้ประกอบการมีหน้าที่ยื่นชำระภาษีถุงพลาสติกที่เรียกเก็บจากลูกค้าพร้อมยื่นเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับถุงพลาสติกส่งคณะกรรมการสรรพากรทุกรอบระยะเวลาบัญชี⁶⁶ หรือทุกไตรมาส ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับถุงพลาสติกที่ต้องจัดเก็บนั้นมีรายละเอียดดังนี้⁶⁷

(1) ผู้ประกอบการต้องเก็บบันทึกข้อมูล

- จำนวนถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 ก่อนวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545
- จำนวนถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 ก่อนวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545
- จำนวนถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 ที่ซื้อหรือได้มาในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี
- จำนวนถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 ที่ซื้อหรือได้มาในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี
- จำนวนถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 ที่ให้ลูกค้าในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

(2) ผู้ประกอบการต้องเก็บรักษาเอกสารที่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับถุงพลาสติกเหล่านี้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 ปี

⁶⁶ ข้อบังคับที่ 2 แห่งกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 ให้ความหมายของคำว่า “รอบระยะเวลาบัญชี” ไว้ดังนี้

“รอบระยะเวลาบัญชี” หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 และสิ้นสุดในวันสิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545 และหลังจากนั้นคือเวลา 3 เดือนในแต่ละไตรมาส นับจากวันแรกของเดือนกรกฎาคม ตุลาคม มกราคม หรือเมษายน

Article 2 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

“accounting period” means the period commencing on the 4th day of March, 2002 and ending on the last day of June, 2002 and thereafter each period of three months beginning on the first day of July, October, January or April.

3.2.6 กองทุนสิ่งแวดล้อม (Environment Fund)

กองทุนสิ่งแวดล้อมนี้จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย พ.ศ. 2539 ซึ่งอยู่ในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการจัดการของเสีย (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินรายได้จากการเก็บภาษีถุงพลาสติกเข้ากองทุน แล้วนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการของเสียและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

- (1) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมโครงการหรือแผนงานใด ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันหรือลดของเสียในรัฐ
- (2) ให้ความช่วยเหลือแก่สถานประกอบการในการจัดหาและดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ขยะซ้ำและการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หรือกิจกรรมการนำขยะมาใช้อื่น ๆ
- (3) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ
- (4) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมการผลิต การขนส่งเพื่อกระจายผลิตภัณฑ์ หรือการขายผลิตภัณฑ์ ที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะ (ไม่ว่าจะเป็นลักษณะโดยธรรมชาติหรือที่มาจากกระบวนการผลิต) ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

⁶⁷ Article 11 of Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

(1) An accountable person shall keep in a permanent form a full and true record of—

(a) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, in stock before the commencement of business on the 4th day of March, 2002,

(b) the number of plastic bags excepted from the definition of plastic bag by reason of paragraphs (a), (b), (c) and (d) of article 5, in stock before the commencement of business on the 4th day of March, 2002,

(c) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, purchased or acquired by him or her in each accounting period,

(d) the number of plastic bags excepted from the definition of plastic bag by reason of paragraphs (a), (b), (c) and (d) of article 5, purchased or acquired by him or her in each accounting period,

(e) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, supplied by him or her to customers in each accounting period.

(2) An accountable person shall retain the records referred to in sub-article (1), together with all other books and documents containing particulars on which the records are based, for a period of not less than six years.

- (5) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมผู้ผลิตในการดำเนินการป้องกันหรือลดของเสียที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการ
- (6) ให้ความช่วยเหลือในการวางแผนการจัดการขยะทั่วไปและแผนการจัดการขยะที่อันตราย
- (7) อำนาจความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการขยะหรือการป้องกันการทิ้งขยะเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามการบังคับใช้ของบทบัญญัติของกฎหมาย (รวมถึงพระราชบัญญัตินี้)
- (8) อำนาจความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือโครงการความร่วมมือของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสภาพแวดล้อมในชุมชนหรือท้องถิ่น
- (9) ส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลและปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมการรณรงค์ระดับประเทศและระดับภูมิภาค
- (10) ส่งเสริมหรือสนับสนุนการศึกษาและฝึกอบรมที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมหรือรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลและปกป้องสิ่งแวดล้อม
- (11) ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น (ไม่ว่ามนุษย์หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ) ในการศึกษาและการฝึกอบรมดังกล่าว หรือช่วยเหลือในการปรับปรุงทรัพยากร
- (12) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมกลุ่มชุมชน กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือกลุ่มอื่น ๆ ในการดำเนินการป้องกันสิ่งแวดล้อม
- (13) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันสิ่งแวดล้อม

3.3 ผลลัพธ์จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก

หลังจากที่รัฐบาลประเทศไอร์แลนด์ออกมาตรการการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกมา ผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งผลด้านบวกและผลด้านลบ ดังนี้

3.3.1 ผลด้านบวก

(1) ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกมีจำนวนลดลง

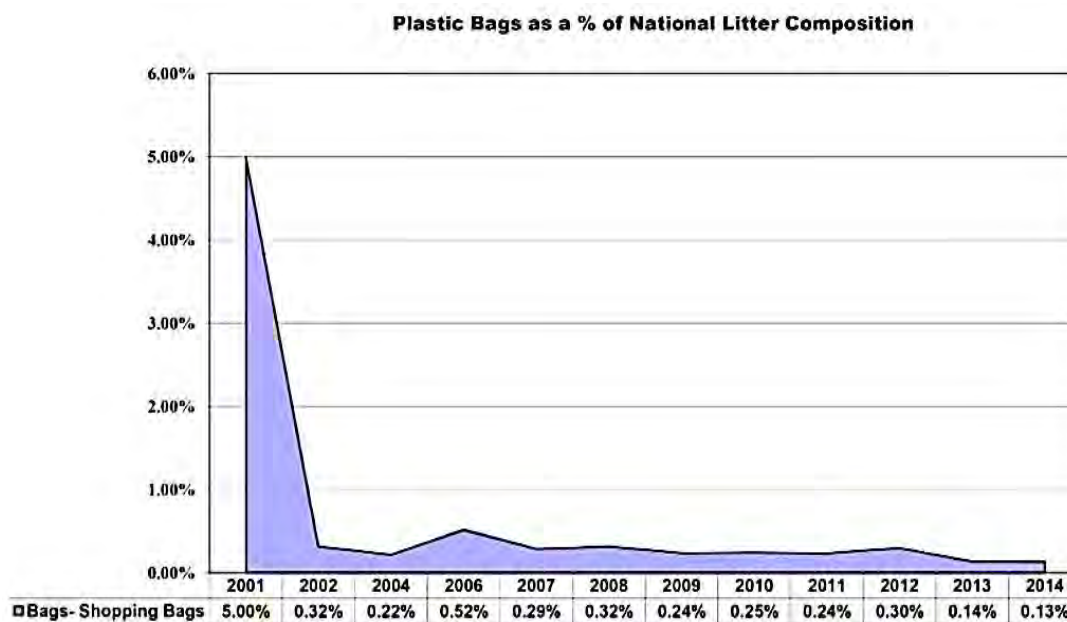
ภายหลังจากที่มีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกในปีแรกลดลงกว่าร้อยละ 90 จากจำนวนถุงพลาสติกที่ใช้ต่อคนต่อปีเท่ากับ 328 ใบในปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) ก่อนมีการจัดเก็บภาษี เหลือเพียง 21 ใบในปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ที่มีการจัดเก็บภาษี และมีแนวโน้มที่ลดลงเรื่อย ๆ ดังตารางด้านล่างดังนี้⁶⁸

⁶⁸ Brendan O' Neill, Economic Instruments to Reduce Usage of Plastic Bags: The Irish Experience, Document for Informal Meeting of Waste Directors Brussels, October, 2016, page 14

ช่วงเวลา	จำนวนถุงพลาสติกที่ใช้ ต่อคนต่อปี (ใบ)
ก่อนมีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001)	328
หลังมีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002)	21
ก่อนเพิ่มอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007)	33
หลังเพิ่มอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007)	26
พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010)	18
พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012)	14
พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014)	13

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนการใช้ถุงพลาสติกในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประเทศไอร์แลนด์

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาระบุให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) มีสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ของปริมาณขยะถุงพลาสติกของปริมาณขยะทั้งหมดในประเทศไอร์แลนด์เท่ากับ 0.13% ซึ่งลดลงเป็นจำนวน 40 เท่า เมื่อเทียบกับสัดส่วนของปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) ซึ่งเป็นปีก่อนที่จะมีการเรียกเก็บภาษีถุงพลาสติก ที่มีสัดส่วนปริมาณขยะถุงพลาสติกเท่ากับ 5% ของปริมาณขยะทั้งหมด ดังกราฟด้านล่างนี้⁶⁹

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ของปริมาณขยะถุงพลาสติกของปริมาณขยะทั้งหมดในแต่ละปีของประเทศไอร์แลนด์

⁶⁹ Mauro Anastasio and James Nix, *Plastic Bag Levy in Ireland*, Case study for 'Capacity building, programmatic development and communication in the field of environmental taxation and budgetary reform', carried out for DG Environment of the European Commission during 2016-2017, December, 2016, page 4-5

อีกทั้งผลจากการสำรวจยังพบว่าจำนวนขยะถุงพลาสติกที่พบบนชายหาดมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ 17.7 ต่อ 500 เมตร หรือลดลงจำนวน 5.5 ถุงต่อ 500 เมตร⁷⁰ ซึ่งส่งผลให้ทัศนียภาพของประเทศไอร์แลนด์ดีขึ้น จำนวนขยะถุงพลาสติกลดลง

(2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน

มาตรการการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกนี้มีผลในทางจิตวิทยาต่อประชาชน ที่จะทำให้ประชาชนตระหนักถึงมูลค่าของถุงพลาสติก และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ถุงพลาสติก ซึ่งมาตรการนี้ช่วยส่งเสริมให้มีการลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย และเข้าใจถึงความจำเป็นของรัฐในการแก้ปัญหาขยะถุงพลาสติก การตัดสินใจที่จะเลือกรับถุงพลาสติกมาใช้แล้วเสียภาษีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับตัวของประชาชนเอง การให้ทางเลือกเหล่านี้ทำให้เกิดการยั้งคิดในการเลือกที่จะใช้ถุงพลาสติก และตระหนักถึงบทบาทของแต่ละทางเลือกเกี่ยวกับการจัดการขยะถุงพลาสติกมากขึ้น

หลังจากที่มีกฎหมายกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกจากลูกค้าซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการ หรือร้านค้าขายปลีกอื่น ๆ ประชาชนจำนวนมากยินดีที่จะปฏิบัติตามมาตรการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกนี้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน ซึ่งสังเกตได้จากยอดขายถุงพลาสติกที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ (Reusable Bag) ของร้านค้าต่าง ๆ มีปริมาณมากขึ้น รวมถึงมีการนำถุงกระดาษมาใช้ทดแทนถุงพลาสติก ส่งผลให้ปริมาณการถุงพลาสติกลดลง ตัวอย่างเช่น ผู้จัดการสิ่งแวดล้อมของห้างเทสโก้ ที่ประเทศไอร์แลนด์ เผยว่า โดยแต่เดิมนั้นห้างเทสโก้ ใช้ถุงพลาสติกจำนวน 220 ล้านใบต่อปี ซึ่งหลังจากใช้มาตรการจัดเก็บภาษี ลูกค้าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการใช้ถุงพลาสติกมาใช้ถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้และถุงกระดาษแทน ทำให้ปริมาณถุงพลาสติกลดลงถึงร้อยละ 40⁷¹ และยังทำให้ห้างมีค่าใช้จ่ายจากการซื้อถุงพลาสติกเพื่อนำมาแจกให้ลูกค้าใส่สินค้าลดลง และมีรายได้จากการขายถุงพลาสติกแบบที่ใช้ซ้ำได้อีกด้วย

จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ถุงนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนของประเทศไอร์แลนด์เริ่มมีความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาขยะถุงพลาสติก และคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกที่ไม่เพียงส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมืองเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนอีกด้วย

⁷⁰ Marlisco, The Plastic Bag Levy (Ireland), http://www.marlisco.eu/The_plastic_bag_levy.en.html?articles=the-plastic-bag-levy-ireland (วันที่สืบค้น 13 มีนาคม 2561)

⁷¹ BBC News, Shoppers face plastic bag tax, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1853305.stm> (วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

(3) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะลดลง

การกำจัดขยะพลาสติกนั้นสามารถทำได้โดยการเผาหรือการฝังกลบ สำหรับการเผาในเตาเผา นั้นสามารถกำจัดขยะพลาสติกได้ แต่ต้องออกแบบเตาเผาพิเศษ โดยต้องมีการควบคุมก๊าซพิษที่เกิดจากการเผาขยะพลาสติกอย่างดี มิฉะนั้นก๊าซพิษที่เกิดจากการเผาขยะพลาสติก จะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ ต้นไม้ และอาจเกิดภาวะมลพิษทางอากาศและทางน้ำได้

ส่วนของการกำจัดขยะพลาสติก โดยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลนั้น สามารถกำจัดพลาสติกได้ แต่อาจมีปัญหาในเรื่องต้องใช้ที่ดินเป็นจำนวนมากในการฝังกลบ เนื่องจากพลาสติกผลิตจากพลาสติกซึ่งย่อยสลายได้ยาก เมื่อฝังกลบลงใต้ดินแล้วจะทำให้สถานที่ที่ใช้ฝังกลบหมดอายุการใช้งานเร็วขึ้น ต้องจัดหาที่ดินเพื่อใช้ฝังกลบแห่งใหม่อยู่บ่อยครั้ง การฝังกลบขยะพลาสติกใช้พื้นที่ในการฝังกลบมากกว่าขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหารประมาณ 3 เท่า เนื่องจากขยะพลาสติกมีความคงทนและสามารถทนต่อแรงอัดได้สูง ทำให้ต้องสิ้นเปลืองพื้นที่ในการฝังกลบ อีกทั้งยังใช้เวลาย่อยสลายนาน

ดังนั้น เมื่อปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลดลง ค่าใช้จ่ายของรัฐสำหรับใช้ในการจัดการกับขยะพลาสติก ทั้งในเรื่องการเก็บกวาดขยะ การกำจัดขยะ การจัดหาพื้นที่ในการฝังกลบ และการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ก็ลดลงตามไปด้วย

3.3.2 ผลด้านลบ

ถึงแม้ว่ามาตรการการลดเก็บภาษีถุงพลาสติก จะส่งผลให้ผู้ประกอบการลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อถุงพลาสติกเพื่อนำมาใส่สินค้าให้แก่ลูกค้า และมีรายได้จากการขายถุงพลาสติกแบบที่ใช้ได้หลายครั้ง แต่สำหรับผู้ประกอบการที่เปลี่ยนไปแจกถุงกระดาษให้ลูกค้าใช้ใส่สินค้าแทนถุงพลาสติกจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 4 เท่าจากการซื้อถุงกระดาษที่มีราคาแพงกว่าและจากการขนส่งเนื่องจากถุงกระดาษใช้เนื้อที่ในการขนส่งมากกว่าถุงพลาสติก⁷²

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางลบจากการดำเนินมาตรการดังกล่าว ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายพลาสติก เนื่องจากความต้องการใช้ถุงพลาสติกในประเทศลดลง ส่งผลให้ผลประกอบการของกิจการเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และจัดจำหน่ายพลาสติกลดน้อยลงตามไปด้วย จนอาจทำให้โรงงานผลิตถุงพลาสติกหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับถุงพลาสติกต้องปิดตัวลง นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการจ้างแรงงานคือทำให้อัตราการจ้างแรงงานลดน้อยลง ส่งผลให้แรงงานตกงานมากขึ้น

⁷² วราภรณ์ ครนิต, มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก, วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555, หน้า 98

บทที่ 4

แนวทางในการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก ของประเทศไอร์แลนด์มาใช้กับประเทศไทย

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงลักษณะของภาษีสรรพสามิตว่าเป็นภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง โดยจัดเก็บจากสินค้าทั้งผลิตในประเทศและนำเข้ามาในประเทศ ซึ่งจัดเก็บทอดเดียวจากต้นทางแหล่งผลิตที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมหรือต้นทางนำเข้า สินค้าและบริการที่จะต้องถูกเก็บภาษีนั้นเป็นสินค้าและบริการที่สมควรต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เนื่องจากเป็นสินค้าและบริการที่รัฐต้องควบคุมการบริโภคหรือมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินค้าและบริการเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่สำคัญ คือ เป็นสินค้าและบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี เป็นสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นหรือมีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย เป็นสินค้าและบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการรัฐ และเป็นสินค้าและบริการที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อจัดเก็บภาษีนี้นี้จะเห็นได้ว่า ถุงพลาสติกก็เป็นหนึ่งในสินค้าที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาขยะจากถุงพลาสติกส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านระบบนิเวศ คือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัตว์น้ำเสียชีวิต ด้านการระบายน้ำ เนื่องจากอุดตันและขวางทางการระบายน้ำ ด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งใช้ในการผลิตถุงพลาสติก ด้านทัศนียภาพ เนื่องจากขยะถุงพลาสติกเกลื่อนกลาดทั่วพื้นดินและพื้นน้ำ รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนด้วย เพราะฉะนั้นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกเพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชนจึงเป็นมาตรการด้านภาษีที่ดีมาตรการหนึ่งที่สามารถช่วยลดการก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้ แต่สำหรับในประเทศไทยนั้น ยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกมาก่อน จึงต้องศึกษาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของต่างประเทศอย่างประเทศไอร์แลนด์ซึ่งเป็นประเทศแรกที่น่ามาตรการการจัดเก็บภาษีมาใช้ในการลดและควบคุมการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศไทย ความเหมาะสมในการนำมาตรการทางภาษีมาใช้ในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกในประเทศไทย การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทย และปัญหาในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกในประเทศไทยสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

4.1 ความเหมาะสมในการนำมาตรการทางภาษีของพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้ในการควบคุมการใช้ถุงพลาสติกในประเทศไทย

การใช้มาตรการทางกฎหมายด้านภาษีของประเทศไอร์แลนด์นั้นประสบความสำเร็จในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงแรกของการดำเนินมาตรการที่สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลงได้กว่าร้อยละ 90 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้มาตรการทางกฎหมายมีผลบังคับครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศ ไม่ได้ใช้บังคับเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งต่างจากการใช้วิธีณรงค์หรือขอความร่วมมือจากประชาชน เพราะการรณรงค์หรือการขอความร่วมมือนั้น มีเพียงแค่ประชาชนบางคนเท่านั้นที่ปฏิบัติตาม แต่การบังคับใช้กฎหมายนั้น ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม จึงทำให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากกว่า นอกจากนี้มาตรการทางภาษีนี้ยังช่วยสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศอีกด้วย เพราะฉะนั้น ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายด้านภาษีมาใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติก เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลง และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน

ภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีนอกเหนือจากเพื่อควบคุมการบริโภคสินค้าและบริการประเภทที่ไม่มีคุณภาพหรือส่งผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี หรือเพื่อให้เกิดความยุติธรรมสำหรับสินค้าและบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการรัฐแล้ว ยังจัดเก็บจากสินค้าและบริการที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการบริโภคและผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคสินค้าและบริการเหล่านั้นด้วย ดังเช่น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ เนื่องจากขยะถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ยากต่อการกำจัดและยังก่อให้เกิดมลพิษ หรือการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันเบนซินที่มีสารตะกั่วและน้ำมันดีเซลที่มีกำมะถันในปริมาณมาก เนื่องจากสารเคมีในน้ำมันเหล่านี้ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ดังนั้น ภาษีสรรพสามิตจึงเป็นมาตรการทางภาษีที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากขยะพลาสติกก่อให้เกิดผลเสียทั้งในด้านระบบนิเวศ การระบายน้ำ ทักษะสุขภาพ รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนด้วย

นอกจากนี้ การใช้มาตรการภาษีสรรพสามิตนั้น ยังมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บจริงได้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้เฉพาะสินค้าหรือบริการที่ต้องการปรับเปลี่ยนเท่านั้น โดยไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราภาษีของสินค้าและบริการประเภทอื่นที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเช่นเดียวกัน ต่างกับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บในอัตราเดียวสำหรับการขายสินค้าและบริการทุกประเภท การปรับเปลี่ยนจะกระทบเป็นวงกว้าง การนำมาตรการภาษีสรรพสามิตมาใช้ในการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกจึงทำให้สามารถปรับเปลี่ยนอัตราภาษีได้ตามความเหมาะสม เช่น หากปริมาณการใช้ถุงพลาสติกไม่ลดลง หรือลดลงเพียงช่วงระยะแรกที่เริ่มใช้มาตรการ ก็สามารถปรับเปลี่ยนอัตราภาษี

ให้เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนกลับมาลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกต่อไป อีกทั้งการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้กับรัฐเพื่อใช้ในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

4.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกในประเทศไทย

การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทยมีทั้งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้และไม่สามารถนำมาใช้ได้ ซึ่งวิเคราะห์ได้ ดังนี้

4.2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้มีดังต่อไปนี้

4.2.1.1 ประเภทของถุงพลาสติกที่จัดเก็บภาษี

ในปัจจุบันถุงพลาสติกมีประโยชน์และมีบทบาทในชีวิตของเราทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการใช้บรรจุสินค้าเพื่อแบ่งขาย เพื่อความอนามัย หรือเพื่อใช้ในการขนหรือย้ายสินค้า ซึ่งถุงพลาสติกที่ใช้นั้นมีหลายประเภท โดยแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ ถุงพลาสติกร้อน ใช้สำหรับบรรจุอาหาร เนื่องจากสามารถทนความร้อนได้ ถุงพลาสติกเย็น ใช้สำหรับบรรจุสิ่งของต่าง ๆ หรืออาหารที่ไม่มีความร้อน เนื่องจากไม่สามารถทนความร้อนได้ ถุงพลาสติกที่มีหูหิ้ว ใช้สำหรับบรรจุสิ่งของต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการถือสิ่งของหรือขนย้าย และถุงลามิเนต ซึ่งเป็นถุงพลาสติกที่มีลักษณะเป็นการนำแผ่นพลาสติก 2 แผ่นมาประกบกัน แล้วทำเป็นสุญญากาศ กันแสงเข้าถึง หรือกันความชื้น นิยมใช้บรรจุอาหารต่าง ๆ เช่น ขนมกรุบกรอบ อาหารแช่แข็ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถุงพลาสติกทุกประเภทล้วนผลิตจากพลาสติกทั้งสิ้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งมีส่วนในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงสมควรที่จะถูกเก็บภาษี การกำหนดประเภทของถุงพลาสติกที่จะจัดเก็บภาษีนั้น หากจะระบุถุงพลาสติกทุกประเภทลงในบทกฎหมายนั้นอาจเป็นการยาก และหากในกฎหมายระบุประเภทของพลาสติกไว้ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงตามลักษณะของถุงพลาสติกอาจทำให้เกิดความสับสนได้ ดังนั้นการกำหนดประเภทของถุงพลาสติกที่จัดเก็บภาษีของประเทศไอร์แลนด์จึงระบุเพียงว่า เป็นถุงที่ทำจากพลาสติกไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งการระบุแบบนี้ทำให้ครอบคลุมประเภทของถุงพลาสติกทุก

ประเภท และยังเป็น การตอบวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีคือ ต้องการลดปริมาณการใช้
ถุงพลาสติกที่ทำจากพลาสติก

ถุงพลาสติกที่ใช้ในประเทศไทยล้วนผลิตขึ้นจากพลาสติก ซึ่งไม่ต่างจากถุงพลาสติกในประเทศ
ไอร์แลนด์ รวมถึงมีประเภทของถุงพลาสติกที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดประเภทถุงพลาสติกที่
จะจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทยจึงสามารถระบุได้เช่นเดียวกับประเทศไอร์แลนด์ว่า จัดเก็บ
ภาษีถุงพลาสติกทุกประเภทที่ผลิตจากพลาสติกไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งเป็นการกำหนดที่
ครอบคลุมและตอบวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีด้วย

4.2.1.2 ประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี : ความจำเป็นต้องใช้ ถุงพลาสติก ขนาดของถุงพลาสติก

ถึงแม้ว่ารัฐบาลของประเทศไอร์แลนด์จะมีหลักเกณฑ์ให้เก็บภาษีถุงพลาสติก แต่ก็มีการ
ยกเว้นภาษีให้โดยคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความจำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก

การที่จะจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกทุกประเภทรู้นั้นอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากในบางกรณี
ถุงพลาสติกมีความจำเป็นหรือไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกได้ เช่น การใช้ถุงพลาสติกบรรจุ
อาหาร ถึงแม้ว่าจะสามารถหาภาชนะมาใช้บรรจุอาหารแทนถุงพลาสติกได้ เช่น กล่องทัพเพอร์แวร์
แต่การที่จะพกพากล่องทัพเพอร์แวร์ติดตัวไปเพื่อที่จะใช้บรรจุอาหารที่จะซื้อนั้นอาจทำให้ไม่สะดวก
เนื่องจากกล่องทัพเพอร์แวร์ต้องใช้เนื้อที่ในการพกพา และอาจมีขนาดไม่เหมาะสมสำหรับอาหารที่จะ
ซื้อหรือมีขนาดไม่เพียงพอกับอาหาร อีกทั้งอาจมีจำนวนไม่พอที่จะใช้ใส่อาหาร นอกจากนี้ การใช้
ถุงพลาสติกบรรจุอาหารนั้นยังเป็นการรักษาสะอาดและความอนามัยของอาหารอีกด้วย ดังนั้น การ
จัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกไม่ควรที่จะจัดเก็บภาษีจากถุงพลาสติกทุกประเภท เพราะการ
จัดเก็บภาษีนั้นควรที่จะคำนึงถึงความจำเป็น ความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ในการใช้ถุงพลาสติก
ด้วย จึงควรมีการยกเว้นภาษีให้สำหรับถุงพลาสติกประเภทที่จำเป็นต้องใช้หรือไม่สามารถหลีกเลี่ยง
การใช้ได้ ดังเช่นหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่กำหนดให้ยกเว้นการ
จัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่ใช้บรรจุเนื้อสัตว์สดและผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์สด ผักและผลไม้ ขนม
ผลิตภัณฑ์นม อาหารปรุงสุก และน้ำแข็ง ซึ่งการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกนี้แสดงให้เห็นว่า
ถึงแม้ว่าประเทศไอร์แลนด์จะจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่ทำจากพลาสติกทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อลด
ปริมาณการใช้ถุงพลาสติก แต่ก็ยังคำนึงถึงความจำเป็น ความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ในการใช้
ถุงพลาสติกด้วย

(2) ขนาดของถุงพลาสติก

นอกจากเรื่องความจำเป็นในการใช้ถุงพลาสติกที่ต้องคำนึงถึงในการยกเว้นการจัดเก็บภาษีแล้ว ขนาดของถุงพลาสติกก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง เนื่องจากยิ่งถุงพลาสติกมีขนาดใหญ่ขึ้นเท่าไร ยิ่งมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น เพราะถุงพลาสติกที่มีขนาดใหญ่ต้องใช้พลาสติกในการผลิตมากกว่าถุงพลาสติกที่มีขนาดเล็ก หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีของประเทศไอร์แลนด์จึงมีการกำหนดขนาดของถุงพลาสติกที่ยกเว้นไว้ว่า ต้องมีความกว้างไม่เกิน 225 มิลลิเมตร ความลึกไม่เกิน 345 มิลลิเมตร และความยาวรวมหุ้หัวไม่เกิน 450 มิลลิเมตร ซึ่งมีขนาดที่เพียงพอต่อความจำเป็นในการใช้บรรจุสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำพวกเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ ผลิตภัณฑ์นม อาหารปรุงสุก และน้ำแข็งที่ได้รับการยกเว้นภาษี

ในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกของประเทศไทยก็ควรมีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกบางประเภทที่มีความจำเป็นต้องใช้หรือไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ในการใช้ด้วย เช่น การใช้ถุงร้อนบรรจุอาหาร เป็นการใช้ที่จำเป็น เนื่องจากถุงร้อนมีความสะอาด สะดวกต่อการใช้บรรจุอาหาร และเหมาะสมในการใช้บรรจุอาหาร รวมถึงการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่มีขนาดไม่ใหญ่เกินไปจนเกินความจำเป็นต้องใช้ ควรยกเว้นให้สำหรับถุงพลาสติกที่มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้ที่มีความจำเป็น เช่นเดียวกับประเทศไอร์แลนด์

4.2.1.3 อัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บ

ประเทศไอร์แลนด์กำหนดอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บอยู่ที่ 15 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 6 บาท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้เพิ่มอัตราภาษีเป็น 22 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 9 บาท เนื่องจากปริมาณการใช้ถุงพลาสติกมีจำนวนเพิ่มขึ้นหลังจากที่มีจำนวนลดลงอย่างมากในช่วงแรกที่มีการเริ่มจัดเก็บภาษี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นอัตราภาษีที่ไม่สูงจนเกินไปจนผู้บริโภคไม่สามารถซื้อถุงพลาสติกได้ และไม่ต่ำเกินไปจนผู้บริโภคไม่รับรู้ถึงราคาถุงพลาสติกที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าครองชีพของประเทศไอร์แลนด์ (ดังตารางที่ 3) อีกทั้งยังสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและทำให้ประชาชนของประเทศไอร์แลนด์ตระหนักถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติกด้วย ดังนั้นในการกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ใช้จัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศไทย ควรกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสม ไม่สูงเกินไปจนผู้บริโภคไม่สามารถรับภาระได้ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการและผู้นำเข้าพยายามหาทางเลี่ยงภาษีเพื่อให้มีต้นทุนที่ต่ำลงจนสามารถขายให้ผู้บริโภคในราคาที่ถูกลงได้ และต้องไม่ต่ำเกินไปจนไม่สามารถจูงใจให้ผู้บริโภคใช้ถุงพลาสติกซ้ำ หรือจนผู้บริโภคไม่ได้คำนึงถึงปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและตระหนักถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติก และเนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อม ซึ่งหมายความว่า ผู้ประกอบการและผู้นำเข้ามีหน้าที่ในการนำส่งภาษีให้แก่รัฐ แต่

ผู้ประกอบการและผู้นำเข้าเหล่านั้นจะผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้บริโภค จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่เสียภาษีที่แท้จริงคือผู้บริโภค ไม่ใช่ผู้ประกอบการและผู้นำเข้าตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต เพราะฉะนั้นการกำหนดอัตราภาษีจึงควรคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลัก ดังนั้นการกำหนดอัตราภาษีนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของอัตราภาษีแล้ว ยังต้องตอบวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตด้วย คือ ต้องสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคลง และสามารถสร้างความตระหนักถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนได้

รายการ	ค่าครองชีพ	
	ประเทศไอร์แลนด์	ประเทศไทย
ข้าวสาร (1 กิโลกรัม)	1.55 ยูโร หรือ 59 บาท	37 บาท
เนื้ออกไก่ (1 กิโลกรัม)	7.87 ยูโร หรือ 300 บาท	93 บาท
น้ำ (ขนาด 1.5 ลิตร)	1.30 ยูโร หรือ 50 บาท	16 บาท
ค่าโดยสารรถแท็กซี่เริ่มต้น	4.00 ยูโร หรือ 152 บาท	35 บาท
ราคาน้ำมันแก๊สโซฮอล์ (1 ลิตร)	1.34 ยูโร หรือ 51 บาท	28 บาท
ค่าโทรศัพท์ 1 นาที (แบบเติมเงิน)	0.25 ยูโร หรือ 10 บาท	2 บาท
ค่าอินเทอร์เน็ต (60 Mbps ขึ้นไป, Unlimited Data, Cable/ADSL) (ต่อเดือน)	49.12 ยูโร หรือ 1,870 บาท	709 บาท
เงินเดือนเฉลี่ยทั้งประเทศ (ต่อคน)	2,166.69 ยูโร หรือ 82,500 บาท	19,700 บาท

ตารางที่ 3 แสดงค่าครองชีพของประเทศไอร์แลนด์เปรียบเทียบกับประเทศไทย

ที่มา : <https://www.numbeo.com> (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561)

4.2.1.4 การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์

ภาษีที่ได้จากการจัดเก็บจากถุงพลาสติกในประเทศไอร์แลนด์นั้น จะนำเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในการดูแล ฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกตามที่กำหนดไว้ เช่น ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมแก่สถานประกอบการในการจัดหาและดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ขยะซ้ำและการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ ให้ความช่วยเหลือในการวางแผนการจัดการขยะทั่วไปและแผนการจัดการขยะที่อันตราย และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมการผลิต การขนส่งเพื่อกระจายผลิตภัณฑ์ หรือการขาย

ผลิตภัณฑ์ ที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะ (ไม่ว่าจะเป็นลักษณะโดยธรรมชาติหรือที่มาจากกระบวนการผลิต) ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เป็นต้น การนำเงินมาใช้ตามวัตถุประสงค์เหล่านี้เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและประชาชนในประเทศหันมาให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก และลดผลเสียที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นภาชีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้จากถุงพลาสติกในประเทศไทยก็ควรที่จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการดูแล ฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกและขยะพลาสติก เช่น ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมผู้ประกอบการที่นำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาหลอมเป็นวัตถุดิบในการผลิตถุงพลาสติกใบใหม่ เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้น ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการคิดค้นเพื่อให้พลาสติกย่อยสลายได้ง่ายขึ้นหรือไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตถุงจากวัสดุที่ย่อยสลายง่ายและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแทนการผลิตถุงพลาสติก เป็นต้น โดยอาจนำเงินภาษีที่เก็บได้เข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แต่มีวัตถุประสงค์ในการดูแล ฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน หรือจัดตั้งกองทุนขึ้นมาใหม่สำหรับนำเงินภาษีที่เก็บได้จากถุงพลาสติกมาใช้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ แต่หากไม่นำเข้ากองทุนก็สามารถนำเข้ารัฐแล้วจัดสรรไปใช้ในเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมก็ย่อมได้

4.2.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้มีดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี : ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่

ประเทศไอร์แลนด์มีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่มีความจำเป็นต้องใช้โดยคำนึงถึงขนาดของถุงพลาสติกด้วย ซึ่งประเทศไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ประเทศไอร์แลนด์ยังมีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ว่าให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีสำหรับถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขายให้กับลูกค้าโดยถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และถูกขายให้กับลูกค้าในราคาไม่น้อยกว่า 70 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 27 บาท เนื่องจากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์นั้น นอกจากจะมีวัตถุประสงค์ในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกแล้ว ยังรณรงค์ให้ประชาชนใช้ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ หากมีความต้องการหรือความจำเป็นในการใช้

ถุงพลาสติก แต่จะต้องเป็นถุงพลาสติกที่ซื้อมาเอง ไม่ใช่ได้รับแจกฟรีจากร้านขายปลีกต่าง ๆ แต่การยกเว้นภาษีให้ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ของประเทศไอร์แลนด์อาจเป็นเรื่องยากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากถุงพลาสติกที่ถูกซื้อจากโรงอุตสาหกรรมหรือซื้อจากผู้นำเข้าซึ่งเสียภาษีสรรพสามิตแล้วนั้น ผู้ที่ซื้อไปอาจยังไม่ใช่ผู้บริโภคคนสุดท้ายที่เป็นผู้ใช้ถุงพลาสติกอย่างแท้จริง อาจเป็นพ่อค้าคนกลางที่ซื้อไปขายต่อ ดังนั้น จึงไม่อาจรู้ได้ว่าถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้นั้น ผู้บริโภคคนสุดท้ายจะนำไปใช้ซ้ำหรือไม่ ซึ่งหากไม่นำไปใช้ซ้ำแล้วมีการยกเว้นภาษีให้ จะเป็นการยกเว้นให้แบบสูญเปล่าและไม่มีส่วนช่วยในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลง แต่กลับทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้แทนถุงพลาสติกปกติที่เสียภาษี แต่มีปริมาณส่วนผสมของพลาสติกน้อยกว่า และทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า เนื่องจากถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อาจจะมีราคาต่ำกว่าเพราะได้รับการยกเว้นภาษี แต่มีปริมาณส่วนผสมของพลาสติกมากกว่า และทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่า อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็สามารถใช้มาตรการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นเครื่องมือในการช่วยณรงค์ประชาชนให้ใช้ถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้นอกจากการใช้เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก โดยการเก็บภาษีถุงพลาสติกที่มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมมากในจำนวนมากว่าถุงพลาสติกที่มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมน้อย เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกต่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ถุงพลาสติกเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง ทั้งที่ยังสามารถนำมาใช้ต่อได้หรือใช้ไม่คุ้มค่า

4.2.2.2 ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีของประเทศไอร์แลนด์และประเทศไทยมีความแตกต่างกัน เนื่องจากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์นั้น จะจัดเก็บจากลูกค้า ณ จุดชำระเงินของร้านค้าปลีกต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการยื่นนำส่งภาษีเท่านั้น จึงเป็นการจัดเก็บภาษีจากผู้บริโภคคนสุดท้ายที่ใช้ถุงพลาสติกอย่างแท้จริง ซึ่งต่างจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยที่ผู้ประกอบการต้องชำระภาษีเมื่อมีการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือผู้นำเข้าต้องชำระภาษีเมื่อนำสินค้าเข้ามาในประเทศไทยสำเร็จและมีหน้าที่ต้องเสียภาษีศุลกากร การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทยจึงเป็นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกทุกถุงไม่ว่าผู้ที่ซื้อถุงพลาสติกไปจะนำไปขายต่อหรือแจกฟรี จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดชอบในอันจะเสียภาษีแตกต่างกันทำให้ประเทศไทยไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ได้ อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือเมื่อนำเข้าสำเร็จนั้น ทำให้ประเทศไทยไม่ต้องมีการยกเว้นภาษีให้กับถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขายบนเรือหรืออากาศยานที่ใช้เพื่อขนส่งผู้โดยสาร และขายในพื้นที่ของท่าเทียบเรือหรือสนามบินเหมือนประเทศไอร์แลนด์ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีความสับสนสำหรับกรณีที่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ถูกขายบนเรือหรืออากาศยานว่าถูกขายอยู่ภายในหรือภายนอกน่านน้ำของประเทศเหมือนประเทศไอร์แลนด์

4.2.2.3 ฐานภาษีที่ใช้จัดเก็บ

การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์นั้น จัดเก็บโดยใช้อัตราภาษีเป็นอัตราคงที่ต่อถุงพลาสติก 1 ใบ ซึ่งเท่ากันทุกใบไม่ว่าถุงพลาสติกนั้นจะมีขนาดเท่าใดหรือมีลักษณะอย่างไร ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ทำให้ไม่เกิดความสับสน แต่ประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องฐานภาษีที่ใช้สำหรับจัดเก็บภาษีสรรพสามิตคือ จัดเก็บตามมูลค่าของสินค้า ตามปริมาณของสินค้า และทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้า ถุงพลาสติกเป็นสินค้าที่ไม่ได้วัดหน่วยเป็นปริมาณ การเก็บภาษีตามมูลค่าของสินค้าจึงเหมาะสมสำหรับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกมากกว่า ดังนั้นจึงทำให้ประเทศไทยไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ที่ประเทศไอร์แลนด์ใช้จัดเก็บภาษีเป็นอัตราคงที่ต่อถุงพลาสติก 1 ใบมาประยุกต์ใช้ได้ ต้องจัดเก็บตามมูลค่าของถุงพลาสติกตามหลักเกณฑ์ของภาษีสรรพสามิต

4.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกในประเทศไทย แม้จะมีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกแล้ว

ถึงแม้ว่าการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกจะสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ลดปริมาณขยะถุงพลาสติก และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี แต่ก็อาจมีปัญหากจากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

(1) ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อม ซึ่งผู้ประกอบการสามารถผลักภาระไปให้ผู้บริโภคได้ ดังนั้นการกำหนดอัตราภาษีจะต้องไม่สูงไปจนทำให้ราคาสูงมากจนผู้บริโภคเลิกซื้อเพราะรับภาระไม่ไหว ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการอาจต้องเลิกกิจการ และอัตราภาษีก็จะต้องไม่ต่ำจนเกินไปจนทำให้ราคาที่สูงขึ้นไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ความยากของการบังคับใช้มาตรการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกจึงอยู่ที่การกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสม⁷³

(2) เมื่อมีการเก็บภาษี มีผลทำให้ราคาถุงพลาสติกเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคลดลง เมื่อปริมาณการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคลดลง ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผู้ประกอบการที่ผลิตถุงพลาสติก โดยเฉพาะหากเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตถุงพลาสติกเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ผลิตถุงที่ทำจากวัสดุอื่นที่ไม่ใช่พลาสติก หรือไม่ได้ผลิตสินค้าอื่นใดนอกจากถุงพลาสติกเลย เนื่องจากทำให้ยอดขายลดลง ซึ่งหากผู้ประกอบการไม่ปรับตัวโดยการหันไปผลิตถุงที่ทำจากวัสดุอื่นที่ไม่ใช่พลาสติก หรือผลิตสินค้าอื่น อาจทำให้ต้องปิดกิจการลง โดยเฉพาะกิจการขนาดเล็กที่ไม่มีเงินทุนหรือบุคลากรเพียงพอที่จะทำการวิจัยเพื่อปรับเปลี่ยนวัสดุที่ใช้ผลิตถุงพลาสติก หรือลดปริมาณพลาสติกที่ใช้ในการผลิตลง เมื่อกิจการต้องปิดตัวลง ย่อมส่งผลกระทบต่อจ้างแรงงาน แรงงานทุกคนต้องถูกเลิกจ้าง หรือถึงแม้ว่าบางกิจการไม่ปิดตัวลง แต่อาจต้องลดต้นทุนในการประกอบกิจการ

เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยอาจลดอัตราการจัดเก็บภาษี
 ณฑุพลาสติกลงส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ประกอบการและแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตณฑุพลาสติกลง

(3) ณฑุพลาสติกลงโดยเฉพาะณฑุพลาสติกลงหิ้วเป็นสินค้าที่สามารถใช้สินค้าอื่นแทนได้ เช่น ณฑุ
 ฝ้า หรือณฑุกระดาษ เป็นต้น จึงอาจเรียกได้ว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นมากนัก ดังนั้น ราคาที่สูงขึ้น
 เพียงเล็กน้อยจากการเก็บภาษีก็สามารถลดปริมาณการบริโภคได้ค่อนข้างเยอะ อย่างไรก็ตาม ภาษี
 สรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อม ผู้ประกอบการสามารถผลักภาระไปให้ผู้บริโภคได้หรือจะรับภาระภาษี
 ไว้เอง ไม่ผลักภาระไปให้ผู้บริโภคก็ได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการบางรายยอมลดผลกำไร แบกรับภาษีไว้
 เองส่วนหนึ่ง ทำให้ราคาไม่ได้สูงขึ้นกันอย่างที่หวังไว้ ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะการเก็บภาษีณฑุพลาสติกลงจะ
 สามารถช่วยลดปริมาณการบริโภคจึงอาจไม่มากเท่าที่ควร⁷⁴

(4) ในกรณีของการแจกณฑุให้ลูกค้าเพื่อใช้บรรจุสินค้าของห้างสรรพสินค้า หากเป็น
 ห้างสรรพสินค้าที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีเงินทุนและกำลังซื้อเพียงพอ อาจยอมจ่ายภาระภาษีณฑุพลาสติกลง
 เป็นจำนวนมาก และแจกณฑุพลาสติกลงฟรีให้กับลูกค้าเป็นจำนวนมากเหมือนเดิม เพื่อแลกกับการ
 อำนวยความสะดวกให้ลูกค้า ซึ่งเป็นกลยุทธ์การแข่งขันด้านการตลาดกลยุทธ์หนึ่ง เนื่องจากการ
 จูงใจลูกค้าให้กลับมาซื้อของที่ห้างอีก เพราะฉะนั้นปริมาณการใช้ณฑุพลาสติกลงจำนวนมากที่เกิดจาก
 ห้างสรรพสินค้าจึงไม่ลดลง

(5) ราคาณฑุพลาสติกลงที่สูงขึ้นจากการเก็บภาษี อาจยังราคาถูกกว่าหรือเท่าๆ กันกับณฑุที่ทำ
 จากวัสดุอื่น เนื่องจากวัสดุอื่นที่นำมาผลิตณฑุมีต้นทุนสูง จึงทำให้ณฑุที่ผลิตจากวัสดุอื่นมีราคาสูง ส่งผล
 ให้ผู้บริโภคยังคงเลือกที่จะใช้ณฑุพลาสติกลงดังเดิม เนื่องจากมีราคาที่ถูกลงกว่าและสะดวกกว่า การจัดเก็บ
 ภาษีเพื่อลดปริมาณการใช้ณฑุพลาสติกลงจึงอาจไม่ได้ผลมากนัก

(6) การจัดเก็บภาษี ทำให้ราคาณฑุพลาสติกลงสูงขึ้น หากณฑุพลาสติกลงมีราคาสูง ผู้บริโภคยอม
 ลดการบริโภคลง แต่ลดมากหรือลดน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น รายได้ของผู้บริโภค และปริมาณ
 การบริโภคของกลุ่มผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม ราคาณฑุพลาสติกลงที่สูงขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย อาจจะไม่แพงสำหรับ
 กลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย แต่ไม่แพงสำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้มาก จึงอาจจะไม่กระทบต่อการ
 ตัดสินใจในการซื้อ ซึ่งบางคนอาจจะไม่ทันสังเกตว่าราคาสูงขึ้นด้วย ซึ่งหากผู้บริโภคที่มีรายได้มากมี
 ปริมาณการบริโภคณฑุพลาสติกลงมากกว่าผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย มาตรการทางภาษีนี้อาจจะไม่สามารถลด
 ปริมาณการใช้ณฑุพลาสติกลงได้เท่าที่คำนวณไว้ สิ่งเหล่านี้เรียกว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคา
 ซึ่งผู้บริโภคแต่ละกลุ่มจะมีการตอบสนองต่อราคาที่สูงขึ้นไม่เหมือนกัน⁷⁵ อีกทั้งผู้บริโภคที่มีรายได้มาก
 อาจยอมจ่ายภาษี เพื่อแลกกับความสะดวกในการใช้ณฑุพลาสติกลงเพื่อบรรจุสินค้า

⁷³⁻⁷⁵ กรุงเทพมหานคร, ภาษีน้ำหวาน: มาตรการทางเศรษฐศาสตร์แก้ปัญหาสุขภาพได้จริงหรือ,
<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640294>, 9 กุมภาพันธ์ 2560 (วันที่สืบค้น 2 เมษายน 2561)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย ปัญหาจากขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีพลาสติกของประเทศไทย และผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีพลาสติกของประเทศไทย สามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 บทสรุป

พลาสติกเป็นสินค้าที่นิยมใช้กันทั่วโลก แต่การใช้พลาสติกในปริมาณที่มากเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ สำหรับในประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มของปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ซึ่งมีจำนวนขยะพลาสติกไม่น้อยที่ได้รับการกำจัดไม่ถูกวิธี และถูกทิ้งลงพื้นและลงทะเล ทำให้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว การประมง การเดินเรือ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขัง เนื่องจากขยะพลาสติกจะอุดตันตามท่อระบายน้ำ และเมื่อน้ำลดก็จะกลายเป็นปัญหากองขยะตามพื้นถนน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพลาสติกก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทั้งทางบกและทางทะเล อีกทั้งปริมาณขยะยังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งใช้เวลาในการย่อยสลายเป็นเวลานาน และยังไม่มีวิธีกำจัดโดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายโดยการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตพลาสติกซึ่งเป็นสินค้าสิ้นเปลืองและสร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการควบคุมปริมาณการใช้พลาสติกให้ลดน้อยลง

5.1.1 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และปัญหาและผลกระทบจากขยะพลาสติกในประเทศไทย

5.1.1.1 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย

ภาษีสรรพสามิตสามารถใช้เป็นเครื่องมือด้านนโยบายในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยการจัดเก็บภาษีจากสิ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยยังคงมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากขยะพลาสติก ดังนั้น รัฐบาลน่าจะเครื่องมือด้านภาษีสรรพสามิตมาใช้ในการแก้ปัญหาจากขยะพลาสติกได้ โดยภาษีสรรพสามิตมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ผู้ประกอบการและผู้นำเข้า ได้แก่ ผู้ที่เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของกิจการหรือครอบครองสินค้าในเวลาที่นำเข้า มีหน้าที่ในการเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งจะต้องเสียภาษีเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี หากเป็นกรณีที่เกิดสินค้าในราชอาณาจักร แต่หากเป็นกรณีนำเข้า จะต้องเสียภาษีเมื่อความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากรเกิดขึ้น ซึ่งก็คือนำเข้าสำเร็จ

การเสียภาษีสรรพสามิตนั้น จะเสียภาษีตามอัตราที่กำหนด โดยแบ่งเป็นอัตรากำหนดตามมูลค่าของสินค้า ซึ่งมูลค่าของสินค้าจะใช้ราคาขายปลีกแนะนำ ซึ่งก็คือราคาที่ขายต่อผู้บริโภคทั่วไปโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นฐานภาษี และอัตรากำหนดตามปริมาณ ซึ่งใช้หน่วยของสินค้าเป็นฐานในการคำนวณภาษี คือ หน่วยเป็นน้ำหนัก เช่น กิโลกรัม หรือหน่วยเป็นปริมาตร เช่น ลิตร เป็นต้น

5.1.1.2 ปัญหาและผลกระทบจากขยะพลาสติกในประเทศไทย

ถุงพลาสติกผลิตจากพลาสติก ซึ่งใช้เวลาในการย่อยสลายนาน แต่อายุการใช้งานสั้น และส่วนใหญ่เป็นการใช้เพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะถุงขนาดเล็กและบาง ประโยชน์เพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาสั้น ๆ ของถุงพลาสติกได้ทำให้เกิดโทษต่อระบบนิเวศและชีวิตของผู้บริโภค ดังนี้

(1) ผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากการเผาทำลายถุงพลาสติกก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นอันตรายต่อร่างกายหากสูดดมเข้าไปมากเกินไป และก๊าซมีเทนที่เกิดจากการเผาจะลอยตัวสู่ชั้นบรรยากาศขึ้นไปทำลายชั้นโอโซนหรือที่เรียกว่าภาวะเรือนกระจก ส่งผลให้ร่างกายได้รับรังสีอัลตราไวโอเล็ตหรือรังสี UV มากเกินไป ซึ่งจะทำให้เป็นมะเร็งผิวหนัง และส่งผลให้ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอลงด้วย นอกจากนี้อุณหภูมิที่สูงขึ้นยังทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพต่าง ๆ ด้วย

(2) ผลกระทบต่อระบบนิเวศ เนื่องจากการทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัตว์น้ำในทะเลเสียชีวิต เพราะตัวของสัตว์ไปพันเข้ากับขยะพลาสติก หรือสัตว์กินขยะพลาสติกเข้าไป

(3) ผลกระทบต่อการระบายน้ำ เนื่องจากขยะพลาสติกที่ถูกทิ้งลงบนพื้น จะไปอุดตันท่อระบายน้ำ และท่อของเครื่องสูบน้ำ ทำให้น้ำระบายไม่ทัน ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วมได้

(4) ผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการผลิตถุงพลาสติก จะต้องใช้ทั้งน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้

(5) ผลกระทบต่อทัศนียภาพ เนื่องจากถุงพลาสติกใช้เวลาในการย่อยสลายนาน ทำให้ยังคงสภาพถุงพลาสติกและอาจปลิวลม ซึ่งส่งผลให้ท้องถนนหรือพื้นที่บนบกและพื้นที่ในน้ำเต็มไปด้วยขยะพลาสติกเกลื่อนกลาด

(6) ผลกระทบอื่น ๆ เช่น ขยะพลาสติกในดิน ทำให้รากของพืชซ่อนโซลในดินไม่ได้และน้ำที่ไหลลงดินสกปรก อีกทั้งขยะพลาสติกในแม่น้ำอาจพันกับใบพัดเรือ ทำให้เกิดปัญหาการเดินเรือได้

5.1.2 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บถุงพลาสติก และผลลัพธ์จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศไอร์แลนด์

5.1.2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์

ประเทศไอร์แลนด์มีปัญหาขยะถุงพลาสติกปลิวไปทั่วเมือง ซึ่งเป็นการทำลายทัศนียภาพรัฐบาลของประเทศไอร์แลนด์จึงใช้มาตรการทางกฎหมายโดยการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและปัญหาขยะถุงพลาสติกในประเทศ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษีคือ ถุงพลาสติกที่ผลิตขึ้นโดยมีส่วนประกอบของพลาสติก ไม่ว่าจะมีส่วนประกอบของพลาสติกแค่บางส่วนหรือทั้งหมด และต้องเป็นถุงพลาสติกที่มีความเหมาะสมสำหรับให้ลูกค้าใช้บรรจุสินค้าที่ชำระค่าสินค้าแล้ว ณ จุดชำระค่าสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการ หรือร้านค้าขายปลีกอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็มีการกำหนดให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีประเภทของถุงพลาสติกดังต่อไปนี้

(1) ถุงพลาสติกที่ใช้เพื่อบรรจุเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ ผลไม้ ถั่ว ผัก ขนมหผลิตภัณฑ์นม อาหารปรุงสุก น้ำแข็ง ซึ่งมีขนาดความกว้างไม่เกิน 225 มิลลิเมตร ความลึกไม่เกิน 345 มิลลิเมตร และความยาวรวมหุ้มไม่เกิน 450 มิลลิเมตร

(2) ถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขายบนเรือหรืออากาศยานที่ใช้เพื่อขนส่งผู้โดยสาร และในพื้นที่ของท่าเทียบเรือหรือสนามบิน

(3) ถุงพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ขายให้กับลูกค้าโดยถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และถูกขายให้กับลูกค้าในราคาไม่น้อยกว่า 70 เซนต์ (cent) ต่อใบ

ผู้ประกอบการต้องเรียกเก็บภาษีจากลูกค้าที่รับถุงพลาสติกจากร้านค้ามาใช้บรรจุสินค้า ณ จุดชำระค่าสินค้าตามอัตราที่กำหนด คือ 22 เซนต์ (cent) ต่อใบ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 แล้วนำส่งคณะกรรมการสรรพากร โดยผู้ประกอบการจะต้องแยกรายการค่าภาษีถุงพลาสติกออกจากราคาสินค้าในใบเสร็จที่ออกให้แก่ลูกค้าด้วย

ทั้งนี้ เงินรายได้จากการเก็บภาษีจากถุงพลาสติกนั้น จะนำเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม (Environment Fund) เพื่อนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการของเสียและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในประเทศต่อไป

5.1.2.2 ผลลัพธ์จากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในประเทศไอร์แลนด์

ผลจากการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกมีทั้งผลด้านบวก ดังนี้

- (1) ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและขยะถุงพลาสติกมีจำนวนลดลง
- (2) ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกด้วย
- (3) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะลดลง เช่น ค่าใช้จ่ายในการเก็บกวาดขยะ การกำจัดขยะ การจัดหาพื้นที่ในการฝังกลบ และการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เนื่องจากปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลดลง

ในขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกจะส่งผลด้านบวกหลายประการ แต่ก็ส่งผลด้านลบด้วย คือ ผู้ประกอบการที่เปลี่ยนไปแจกถุงกระดาษให้ลูกค้า จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเนื่องจากถุงกระดาษมีราคาแพงกว่าและใช้เนื้อที่ในการขนส่งมากกว่า และทำให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับถุงพลาสติกมีรายได้ลดลง และอาจทำให้ต้องปิดกิจการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานด้วย

5.1.3 แนวทางในการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาใช้กับประเทศไทย

ประเทศไทยยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกมาก่อน จึงต้องศึกษาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.1.3.1 ความเหมาะสมในการนำมาตรการทางภาษีมาใช้ในประเทศไทย

การใช้มาตรการทางกฎหมายมีผลบังคับครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศ ไม่ได้ใช้บังคับเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม จึงทำให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต คือ เพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชน จึงสามารถนำมาใช้เพื่อควบคุมปริมาณการใช้ถุงพลาสติกได้

นอกจากนี้อัตราภาษีสรรพสามิตยังมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม โดยไม่กระทบต่ออัตราภาษีของสินค้าอื่น ๆ

5.1.3.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้

(1) หลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

(1.1) ประเภทของถุงพลาสติกที่จัดเก็บภาษีและได้รับการยกเว้นภาษี

ถุงพลาสติกที่ใช้ในประเทศไทยล้วนผลิตขึ้นจากพลาสติก ซึ่งไม่ต่างจากถุงพลาสติกในประเทศไอร์แลนด์ ดังนั้นการกำหนดประเภทถุงพลาสติกที่จะจัดเก็บภาษีในประเทศไทยจึงสามารถระบุได้เช่นเดียวกับประเทศไอร์แลนด์ว่า จัดเก็บภาษีถุงพลาสติกทุกประเภทที่ผลิตจากพลาสติกไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน แต่ก็ควรมีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกบางประเภทที่มีความจำเป็นต้องใช้หรือไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ รวมถึงการยกเว้นให้สำหรับถุงพลาสติกที่มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้ที่มีความจำเป็นเช่นเดียวกับประเทศไอร์แลนด์

(1.2) อัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บ

อัตราภาษีของประเทศไอร์แลนด์คือ 22 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 9 บาท ซึ่งเป็นอัตราภาษีที่ไม่สูงจนเกินไปจนผู้บริโภคไม่สามารถซื้อถุงพลาสติกได้ และไม่ต่ำเกินไปจนผู้บริโภคไม่รับรู้ถึงราคาถุงพลาสติกที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าครองชีพของประเทศไอร์แลนด์ เช่น ข้าวสารราคา 1.55 ยูโร หรือ 59 บาทต่อกิโลกรัม และน้ำมันแก๊สโซฮอล์ราคา 1.34 ยูโร หรือ 51 บาทต่อลิตร เป็นต้น และยังสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและทำให้ประชาชนของประเทศไอร์แลนด์ตระหนักถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติกด้วย ดังนั้นในการกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตในประเทศไทย ควรกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมและสามารถทำให้ประชาชนตระหนักและลดการใช้ถุงพลาสติกลงได้

(1.3) การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์

ภาษีในประเทศไอร์แลนด์นั้น จะนำเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในการดูแล ฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ถุงพลาสติกและขยะพลาสติก เพราะฉะนั้นภาษีที่จัดเก็บได้ในประเทศไทยก็ควรนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

(2) หลักเกณฑ์ที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

(2.1) ประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นภาษี

ประเทศไอร์แลนด์มีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ แต่ต้องเป็นถุงพลาสติกที่ขายให้กับลูกค้าในราคาไม่น้อยกว่า 70 เซนต์ (cent) ต่อใบ หรือประมาณ 27 บาท ซึ่งเป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย แต่ประเทศไทยไม่สามารถยกเว้นให้ได้ เนื่องจากผู้ที่ซื้อถุงไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือซื้อจากผู้นำเข้าซึ่งเสียภาษีสรรพสามิตแล้วนั้น ผู้ที่ซื้อไปอาจยังไม่ใช่ผู้บริโภคคนสุดท้ายที่เป็นผู้ใช้ถุงพลาสติกอย่างแท้จริง ซึ่งหากไม่นำไปใช้ซ้ำแล้วมีการยกเว้นภาษีให้ จะเป็นการยกเว้นให้แบบสูญเปล่า

(2.2) ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

ประเทศไอร์แลนด์จะจัดเก็บภาษีจากลูกค้า ณ จุดชำระเงินของร้านค้าปลีกต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการยื่นนำส่งภาษีเท่านั้น แต่ประเทศไทยผู้ประกอบการต้องชำระภาษีเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือผู้นำเข้าต้องชำระภาษีเมื่อนำสินค้าเข้ามาในประเทศไทยสำเร็จ และมีหน้าที่ต้องเสียภาษีศุลกากร ซึ่งแตกต่างกันจึงทำให้น้ำหนักเกณฑ์ของประเทศไอร์แลนด์มาใช้ไม่ได้

(2.3) ฐานภาษีที่ใช้จัดเก็บ

ประเทศไอร์แลนด์ จัดเก็บโดยใช้อัตราภาษีเป็นอัตราคงที่ต่อถุงพลาสติก 1 ใบ ซึ่งเท่ากันทุกใบ แต่ประเทศไทยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าของสินค้า จึงทำให้ไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ของประเทศไอร์แลนด์มาประยุกต์ใช้ได้

5.1.3.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกในประเทศไทย แม้จะมีการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกแล้ว

- (1) การกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมเป็นเรื่องยาก เนื่องจากต้องเป็นอัตราภาษีที่ไม่สูงหรือต่ำเกินไป
- (2) ผู้ประกอบการเกี่ยวกับถุงพลาสติกมีรายได้ลดลง และอาจต้องปิดกิจการ ซึ่งจะส่งผลต่อการจ้างแรงงาน
- (3) ผู้ประกอบการยอมแบกรับภาระภาษีไว้ เพื่อให้ราคาถุงพลาสติกไม่สูงขึ้นมาก ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลงได้เท่าที่ควร
- (4) ห้างสรรพสินค้าอาจจะยอมจ่ายภาษีถุงพลาสติก และแจกถุงพลาสติกฟรีให้กับลูกค้าเป็นจำนวนมากเหมือนเดิม เพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกให้ลูกค้า ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกจึงไม่ลดลง
- (5) ราคาถุงพลาสติกมีราคาถูกกว่าหรือเท่า ๆ กับถุงที่ทำจากวัสดุที่ไม่ใช่พลาสติก ทำให้ผู้บริโภคยังคงเลือกใช้ถุงพลาสติกเช่นเดิม
- (6) ราคาที่สูงขึ้นเพียงเล็กน้อยอาจไม่ส่งผลใด ๆ กับผู้บริโภคที่มีรายได้มาก ซึ่งหากผู้ที่มีรายได้มากเป็นผู้ที่ใช้ถุงพลาสติกในปริมาณมากกว่าผู้มีรายได้น้อย มาตรการทางภาษีอาจไม่สามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกลงได้เท่าที่ควร

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ภาษีสรรพสามิตของประเทศไทย และการจัดเก็บภาษีของประเทศไอร์แลนด์ รวมถึงวิเคราะห์การนำมาประยุกต์ใช้แล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการนำมาตรการทางภาษีสรรพสามิตมาใช้จัดเก็บภาษีถุงพลาสติกเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น ดังนี้

5.2.1 การกำหนดอัตราภาษี

การกำหนดอัตราภาษีนั้น นอกจากจะต้องกำหนดให้เหมาะสมไม่สูงหรือต่ำเกินไปแล้ว ยังควรกำหนดอัตราภาษีโดยคำนวณจากต้นทุนในการจัดการกับขยะถุงพลาสติกและต้นทุนในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบ โดยอาจจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในอัตราที่เพิ่มมากขึ้นตามปริมาณการใช้พลาสติกเป็นส่วนผสม เนื่องจากยิ่งปริมาณพลาสติกมาก ก็ยิ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้รัฐมีต้นทุนในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ มากขึ้นไปด้วย

5.2.2 การกำหนดฐานภาษี

หากพิจารณาถึงลักษณะ ประเภทและปริมาณส่วนประกอบที่เป็นพลาสติกของถุงพลาสติกนั้น จะพบว่าถุงพลาสติกนั้นมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทต่างก็มีทั้งขนาดและส่วนผสมจากพลาสติกในปริมาณที่แตกต่างกัน เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว ถึงแม้ว่าจะเป็นถุงพลาสติกหูหิ้วเหมือนกัน แต่ตัวถุงพลาสติกก็มีความหนาบางและขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกัน ยิ่งถุงพลาสติกมีความหนาหรือมีขนาดใหญ่เท่าไร ก็ยิ่งมีส่วนผสมที่เป็นพลาสติกในปริมาณมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งการที่มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมมาก ก็ยิ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย แต่จะพิจารณาแค่ความหนาบางหรือขนาดอย่างเดียวไม่ได้ เนื่องจากถุงพลาสติกบางถุงอาจมีขนาดใหญ่แต่เป็นถุงพลาสติกที่มีความบาง หรือมีขนาดเล็กแต่มีความหนา เพราะฉะนั้นถึงจะเป็นถุงพลาสติกที่มีขนาดเท่ากันแต่อาจจะมีขนาดต่างกัน หรือมีความหนาเท่ากันแต่อาจจะมีขนาดต่างกัน ซึ่งทำให้มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมในปริมาณที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องฐานภาษีที่ใช้สำหรับจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกนั้น จะไม่สามารถกำหนดโดยแบ่งตามขนาดหรือความหนาของถุงพลาสติกได้ แต่อาจแบ่งได้ตามปริมาณส่วนผสมของพลาสติกต่อพื้นที่ผิวถุงพลาสติก โดยอาจกำหนดเป็นช่วงร้อยละของปริมาณพลาสติกของพื้นที่ผิวถุงพลาสติก เช่น ปริมาณพลาสติกตั้งแต่อ้อยละ 60 แต่ไม่เกิน 80 ของพื้นที่ผิวถุงพลาสติก 100 ตารางเซนติเมตร หรือเป็นช่วงของปริมาณพลาสติกต่อพื้นที่ผิวถุงพลาสติกก็ได้

การกำหนดฐานภาษีโดยแบ่งตามปริมาณพลาสติกนี้ ยังเป็นการแบ่งระดับความรับผิดชอบของการใช้ถุงพลาสติกด้วย กล่าวคือ หากใช้ถุงพลาสติกที่มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมมาก ก็ควรเสียภาษีในอัตราที่มากกว่าผู้ที่ใช้ถุงพลาสติกที่มีปริมาณพลาสติกเป็นส่วนผสมน้อย เนื่องจากยังมีปริมาณพลาสติกมากเท่าไร รัฐก็ยังมีต้นทุนในการจัดการขยะพลาสติกและจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้การกำหนดฐานภาษีโดยแบ่งตามปริมาณพลาสติกนี้ยังทำให้ผู้ประกอบการพยายามลดปริมาณพลาสติกลง เพื่อให้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำลง เพื่อให้สามารถขายได้ในราคาที่ถูกลงด้วย

5.2.3 การรณรงค์และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติก

ถึงแม้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการคือสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในประเทศลงได้ แต่ก็ควรที่จะมีการรณรงค์หรือสนับสนุนการใช้ถุงที่ไม่ได้ผลิตจากพลาสติก และประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชนถึงปัญหาจากการใช้ถุงพลาสติกและผลกระทบจากขยะพลาสติกที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงปัญหาจากถุงพลาสติก เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายได้ผลดียิ่งขึ้น และสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชน เพราะฉะนั้นก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ จึงควรที่จะศึกษารายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบจากการใช้กฎหมายให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนการนำมาตราทางกฎหมายมาบังคับใช้

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

กรมควบคุมมลพิษ, ประโยชน์และโทษของมูลฝอย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2536.

กระทรวงอุตสาหกรรม, รายงานการศึกษาภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเฉพาะประเภทอุตสาหกรรมผลิตถุงพลาสติก, ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2525.

ฐาปณี มหาวรรศิลป์, ภาษีสรรพสามิต : เครื่องมือนโยบายเพื่อแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม, ภาคนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

วรางคณา ศรีนิล, มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก, วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555.

ศุสิทธิ์ แสงกระจ่าง ปัทมา พลอยสว่าง ปรีณดา พรหมหิตาธร, ผลกระทบของพลาสติกต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม, วารสารพิษวิทยาไทย 2556.

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559, กุมภาพันธ์ 2560.

อริญ ธรรมโน, การคลัง, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2513.

เอกฤทธิ สีลาเกรียงศักดิ์, มาตรการทางกฎหมายในการลดปริมาณการผลิตและการใช้ถุงพลาสติกหิ้ว, วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

Brendan O'Neill, Economic Instruments to Reduce Usage of Plastic Bags: The Irish Experience, Document for Informal Meeting of Waste Directors Brussels, October, 2016.

Mauro Anastasio and James Nix, Plastic Bag Levy in Ireland, Case study for 'Capacity building, programmatic development and communication in the field of environmental taxation and budgetary reform', carried out for DG Environment of the European Commission during 2016-2017, December, 2016.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

กิ่งแก้ว ศรีสาสิกุลรัตน์, ถุงพลาสติกกับภาวะโลกร้อน, <https://www.gotoknow.org/posts/206244>
(วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

กรุงเทพธุรกิจ, ภาษีน้ำหวาน: มาตรการทางเศรษฐศาสตร์แก้ปัญหาสุขภาพได้จริงหรือ,
<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640294>, 9 กุมภาพันธ์ 2560
(วันที่สืบค้น 2 เมษายน 2561)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 5 หมิ่นต้นต่อปีขยะทะเล วิกฤติพอหรือยัง,
<http://www.dmcr.go.th/detailAll/13479/nws/87/> (วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2560)

เมธาชาญ อุปลัมภ์ อภิวัฒน์ แซ่เต็ง เกียรติศักดิ์ โสสุวรรณ วรวิทย์ สกุลนามรัตน์, “พลาสติก” นี้มีแต่ให้ (โทษ), <http://123plastic.blogspot.com/2014/12/blog-post.html> (วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

เรื่องเล่าเช้านี้, แท็กซี่ภาพขยะกองใหญ่ อดตันเครื่องสูบน้ำ ตัวการทำน้ำท่วม กทม.,
<http://morning-news.bectero.com/share-of-the-day/17-Oct-2017/112378> (วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

Advanced Research Group, ภาษีสรรพสามิตคืออะไร, <https://www.ar.co.th/kp/th/268>
(วันที่สืบค้น 24 ตุลาคม 2560)

BBC News, Irish bag tax hailed success, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2205419.stm>
(วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

BBC News, Shoppers face plastic bag tax, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1853305.stm>
(วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

CP all, ถุงพลาสติก สาเหตุโลกร้อน ปัญหาใหญ่ที่แก้ไขได้, <http://www.cpall.co.th/News-Center/special-scoop/special-scoop/8/ถุงพลาสติก-สาเหตุโลกร้อน-ปัญหาใหญ่ที่แก้ไขได้>
(วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

DMC.tv (Dhamma Media Channel), ภาวะโลกร้อน (Global Warming), <https://www.dmc.tv/pages/ความรู้รอบตัว/ภาวะโลกร้อน-Global-Warming.html> (วันที่สืบค้น 12 มีนาคม 2561)

Marlisco, The Plastic Bag Levy (Ireland), http://www.marlisco.eu/The_plastic_bag_levy.en.html?articles=the-plastic-bag-levy-ireland (วันที่สืบค้น 13 มีนาคม 2561)

Numbeo, Cost of Living, <https://www.numbeo.com> (วันที่สืบค้น 2 พฤษภาคม 2561)

Pantavanij Smart Trading Gateway, เจาะลึก! อุตสาหกรรมถุงพลาสติก ตอนที่ 1/2,
<http://pantavanij.blogspot.com/2009/08/13.html> (วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

Sanook Guru, ถุงพลาสติกกับภาวะโลกร้อน , <http://guru.sanook.com/4151/> (วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2560)

VOA Thailand, "ขยะพลาสติก" ปริมาณมหาศาลในมหาสมุทร ส่งผลกระทบต่อชีวิตสัตว์น้ำและมนุษย์, <https://www.voathai.com/a/plastics-and-the-oceans-nm/3520285.html>
(วันที่สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2561)

ภาคผนวก

Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001

(S.I. No. 605/2001)

The Minister for the Environment and Local Government, in exercise of the powers conferred on him by sections 7 and 29 of the Waste Management Act, 1996 (No. 10 of 1996) and section 72 of that Act, as inserted by section 9 of the Waste Management (Amendment) Act, 2001 (No. 36 of 2001), and with the consent of the Government, hereby makes the following Regulations:-

- Citation.* 1. These Regulations may be cited as the Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001.
- Interpretation.* 2. (1) In these Regulations—
- “the Act” means the Waste Management Act, 1996 (No. 10 of 1996) as amended by the Waste Management (Amendment) Act, 2001 (No. 36 of 2001);
- “accounting period” means the period commencing on the 4th day of March, 2002 and ending on the last day of June, 2002 and thereafter each period of three months beginning on the first day of July, October, January or April,
- “accountable person” means a person within the meaning of section 72(4) of the Act;
- “Appeal Commissioners” has the meaning assigned to it by section 850 of the Taxes Consolidation Act, 1997 (No. 39 of 1997).
- (2) In these Regulations -
- (a) a reference to an article is to an article of these Regulations, unless it appears that reference to some other provision is intended;
- (b) a reference to a sub-article is to the sub-article of the provision in which the reference occurs, unless it appears that reference to some other provision is intended.
- (3) Subject to sub-article (1), a word or expression that is used in these Regulations and is also used in any provision of the Act has, except where the context otherwise requires, the same meaning in these Regulations as it has in that provision.
- Imposition of levy, person liable, rate of* 3. (1) On and from the 4th day of March 2002 there shall be charged, levied and paid a levy (which shall be known as an ‘environmental levy’ and is in these Regulations referred to as ‘the levy’) in respect of the supply to

levy and exceptions.

customers, at the point of sale to them of goods or products to be placed in the bags, or otherwise of plastic bags in or at any shop, supermarket, service station or other sales outlet.

(2) An accountable person shall be accountable for and liable to pay the levy.

Levy amount.

4. The amount of the levy shall be 15 cent for each plastic bag.

Excepted bags

5. The following classes of plastic bags are excepted from the definition of a plastic bag -

(a) plastic bags solely used to contain-

(i) fresh fish and fresh fish products,

(ii) fresh meat and fresh meat products, or

(iii) fresh poultry and fresh poultry products

provided that such bags are not greater in dimension than 225mm in width (exclusive of any gussets), by 345mm in depth (inclusive of any gussets), by 450mm in length, (inclusive of any handles);

(b) plastic bags solely used to contain the products referred to in paragraph (a) where such products are contained in packaging, (including a bag), provided that such plastic bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(c) plastic bags solely used to contain-

(i) fruit, nuts or vegetables,

(ii) confectionery,

(iii) dairy products,

(iv) cooked food, whether cold or hot, or

(v) ice

provided that such products are not otherwise contained in packaging and where such bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(d) plastic bags used to contain goods or products sold:

(i) on board a ship or aircraft used for carrying passengers for reward, or

(ii) in an area of a port or airport to which intending passengers are denied access unless in possession of a valid ticket or boarding card, for the purposes of carrying the goods on board the ship or aircraft referred to in subparagraph (i);

(e) plastic bags designed for re-use, which are used to contain goods or products and which are sold to customers for a sum of not less than 70 cent each.

Charging the levy and evidence of charging.

6. An accountable person shall impose a charge equivalent to the amount of the levy on a customer in respect of the provision by him or her to the customer of a plastic bag, other than a plastic bag excepted under article 5.

Itemisation of levy.

7. Where a charge under article 6 is imposed the charge shall be itemised on any invoice, receipt or docket issued to the customer.

Exclusion of employees.

8. References in these Regulations to a person who supplies plastic bags do not include references to a person who supplies plastic bags in his or her capacity as an employee of another person but include references to a person whose employee supplies plastic bags in his or her capacity as such employee.

Collection authority.

9. (1) The Minister hereby specifies that the Revenue Commissioners shall be the collection authority to whom the levy shall be payable.

(2) An accountable person shall pay the levy to the Revenue Commissioners in accordance with article 10.

(3) The Minister hereby confers powers on the Revenue Commissioners to authorise officers of the Revenue Commissioners for the purposes of article 17.

Returns and payment.

10. (1) An accountable person or any person who has been required to do so by notice in writing from the Revenue Commissioners, shall, not later than the 19th day of the month following the end of an accounting period furnish to the Revenue Commissioners a full and true return in such form as may be specified by the Revenue Commissioners of the amount of the levy which became payable by him or her during the accounting period and he or she shall authorise the Revenue Commissioners to debit the amount payable, if any, from the account of that person in a financial institution indicated by that person on the return form.

(2) Notwithstanding the provisions of sub-article (1), the Revenue Commissioners may, from time to time, by notice in writing, authorise an accountable person to furnish to them within 19 days of the end of a period

longer than an accounting period but not exceeding a year (hereinafter referred to as the specified period), a full and true return in such form as may be specified by the Revenue Commissioners of the amount of the levy which became payable by him or her during the specified period and he or she shall authorise the Revenue Commissioners to debit the amount payable, if any, from the account of that person in a financial institution indicated by that person on the return form.

(3) The Revenue Commissioners may, by notice in writing, authorise two or more accountable persons who are closely bound by financial, economic or organisational links to submit one return in respect of the levy due by all such persons.

(4) An authorisation under sub-article (2) or (3) may be issued by the Revenue Commissioners subject to such conditions as they consider proper to ensure that there is no loss of levy and that the accountable persons will meet their obligations under the Regulations and such authorisations shall, in each case, take effect on the date specified in the notice of authorisation.

(5) The Revenue Commissioners may, by notice in writing to the accountable person or persons concerned, terminate an authorisation issued in accordance with sub-article (2) or (3) and the said termination shall take effect from the date specified in the notice of termination.

Records

11. (1) An accountable person shall keep in a permanent form a full and true record of—

- (a) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, in stock before the commencement of business on the 4th day of March, 2002,
- (b) the number of plastic bags excepted from the definition of plastic bag by reason of paragraphs (a), (b), (c) and (d) of article 5, in stock before the commencement of business on the 4th day of March, 2002,
- (c) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, purchased or acquired by him or her in each accounting period,
- (d) the number of plastic bags excepted from the definition of plastic bag by reason of paragraphs (a), (b), (c) and (d) of article 5, purchased or acquired by him or her in each accounting period,

(e) the number of plastic bags, other than those excepted from the definition of plastic bag by reason of article 5, supplied by him or her to customers in each accounting period.

(2). An accountable person shall retain the records referred to in sub-article (1), together with all other books and documents containing particulars on which the records are based, for a period of not less than six years.

Estimation in the case of non-payment.

12. (1) If within the time specified in article 10 a person, being an accountable person or a person who has been required to do so in writing by the Revenue Commissioners, fails to furnish a return in respect of any period, then without prejudice to any other action that may be taken, the Revenue Commissioners may estimate the amount of levy payable by that person in respect of that period and serve notice on that person of the amount estimated:

Provided that where the Revenue Commissioners are satisfied that the amount so estimated is excessive, they may amend the amount so estimated by reducing it and serve notice on the person concerned of the revised amount estimated and such notice shall supersede any previous notice issued under this sub-article.

(2) Where a notice is served under sub-article (1) on a person, the following provisions shall apply:

(a) the person may, if he or she claims that he or she is not an accountable person, by giving notice in writing to the Revenue Commissioners within the period of fourteen days from date of service of the notice, require the claim to be referred for decision of the Appeal Commissioners and their decision shall be final and conclusive,

(b) on the expiration of the said period, if no such claim is required to be referred, or, if such is required to be so referred, on final determination against the claim, the estimated levy shall be recoverable in the like manner and by the like proceedings as if the amount specified in the notice were the amount of levy which the person was liable to pay for the period referred to in the notice,

(c) if, at any time after the service of the notice the person makes the return required under article 10 and, pays the levy due, if any, together with any costs which may have been incurred in

connection with the default, the notice shall stand discharged and any excess of levy which may have been paid shall be repaid.

(3) A notice given by the Revenue Commissioners under sub-article (1) may extend to two or more consecutive accounting periods.

Estimation in the case of underpayment.

13. (1) Where the Revenue Commissioners have reason to believe that the total amount of levy payable by an accountable person in relation to any period, consisting of one accounting period or of two or more consecutive accounting periods, was greater than the total amount of levy (if any) paid by him or her in relation to that period, then, without prejudice to any other action which may be taken, they may make an estimate in one sum of the total amount of levy which in their opinion should have been paid in respect of the accounting period or periods comprised in such period and may serve a notice on the person specifying—

- (a) the total amount of levy so estimated,
- (b) the total amount of levy (if any) paid by the person in relation to the said period, and
- (c) the balance of levy remaining unpaid.

(2) Where notice is served on an accountable person under sub-article (1), the following provisions shall apply:

- (a) the person may, if he or she claims that the total amount of levy or the balance of levy remaining unpaid is excessive, on giving notice in writing to the Revenue Commissioners within the period of twenty-one days from the date of the service of the notice, appeal to the Appeal Commissioners,
- (b) on the expiration of the said period, if no notice of appeal is received or, if notice of appeal is received, on determination of the appeal by agreement or otherwise, the balance of levy remaining unpaid as specified in the notice or the amended balance of levy as determined in relation to the appeal shall become due and payable as if the levy were levy which the person was liable to pay for the accounting period during which the period of fourteen days from the date of the service of the notice under sub-article (1) expired or the appeal was determined by agreement or otherwise, whichever period is the later.

Proof of notice in relation to estimation.

14. For the purposes of articles 12 and 13, where any officer of the Revenue Commissioners nominated by them for the purposes of article 12 or 13, or any other officer of the Revenue Commissioners acting with the knowledge of the nominated officer causes, for the purposes of article 12 or 13, to be issued, manually or by any electronic, photographic or other process, and to be served, a notice bearing the name of the nominated officer, the estimate to which the notice relates shall be deemed to have been made by the nominated officer.

Recovery

15. (1) Without prejudice to any other mode of recovery, the provisions of any enactment relating to the recovery of income tax and the provisions of any rule of court so relating shall apply to the recovery of any levy payable as they apply in relation to the recovery of income tax.

(2) In particular and without prejudice to the generally of sub-article (1), that sub-article applies the provisions of sections 962 , 963 , 964 (1),966 and 1002 of the Taxes Consolidation Act, 1997 .

(3) In proceedings instituted for the recovery of any amount of levy-

(a) a certificate signed by an officer of the Revenue Commissioners which certifies that a stated amount of levy is due and payable by the defendant shall be evidence, until the contrary is proved, that that amount is so due and payable, and

(b) a certificate certifying as aforesaid and purporting to be signed by an officer of the Revenue Commissioners may be tendered in evidence without proof and shall be deemed, until the contrary is proved, to have been signed by an officer of the Revenue Commissioners.

(4) Subject to this article, the rules of the court concerned for the time being applicable to civil proceedings shall apply to proceedings by virtue of this article.

Appeals

16. The provisions of the Taxes Consolidation Act, 1997 relating to-

(a) the appointment of times and places for the hearing of appeals;

(b) the giving of notice to each person who has given notice of appeal of the time and place appointed for the hearing of his or her appeal;

- (c) the determination of an appeal by agreement between the appellant and an officer appointed by the Revenue Commissioners in that behalf;
- (d) the determination of an appeal by the appellant giving notice of his intention not to proceed with the appeal;
- (e) the refusal of an application for an appeal hearing;
- (f) the hearing and the determination of an appeal by the Appeal Commissioners including the hearing and determination of an appeal by one Appeal Commissioner;
- (g) the publication of reports of determinations of the Appeal Commissioners;
- (h) the determination of an appeal through the failure of a person who has given notice of an appeal to attend before the Appeal Commissioners at the time and place appointed;
- (i) the refusal of an application for the adjournment of any proceedings in relation to an appeal and the dismissing of an appeal by the Appeal Commissioners;
- (j) the extension of the time for giving notice of appeal and the readmission of appeals by the Appeal Commissioners;
- (k) the rehearing of an appeal by a judge of the Circuit Court and the statement of a case for the opinion of the High Court on a point of law;
- (l) the payment of the levy in accordance with the determination of the Appeal Commissioners notwithstanding that a case for the opinion of the High Court on a point of law has been required to be stated or is pending;
- (m) the payment of levy which is agreed not to be in dispute in relation to an appeal; and
- (n) the procedures for appeal,

shall, subject to any necessary modifications, apply to an estimate under articles 12 or 13 of these regulations as if the estimate or appeal were an appeal against an assessment to income tax.

Powers of officers.

17. (1) In this article, “authorised officer” means an officer of the Revenue Commissioners authorised by them in writing to exercise the powers conferred by this article.

(2) An accountable person or any person employed by the accountable person shall on request by an authorised officer produce all records, books and documents required to be retained under article 11 and furnish the authorised officer with all reasonable assistance, including the provision of information and explanations in relation to the acquisition, supply, disposal and stocks held of plastic bags as may be required by the authorised officer.

(3) An authorised officer may, at all reasonable times, enter premises in which plastic bags in respect of which the levy is or was chargeable are reasonably believed by the officer to be kept and may inspect and carry out such search and investigation as such officer may consider to be proper and take particulars of -

(a) any such plastic bags there found, or

(b) any records, books or other documents there found and reasonably believed by the officer to relate to the acquisition and the supply of such plastic bags or, in the case of such information in a non-legible form (including such information in a computer), require the person in charge of such premises to produce it to the officer in a permanent legible form.

(4) An authorised officer may remove and retain all records, books and documents required to be retained under article 11 for such period as may be reasonable for their further examination or for the purposes of any proceedings in relation to the levy.

Obstruction.

18. A person shall not resist, obstruct or impede an officer of the Revenue Commissioners in the exercise of a power conferred on that officer by article 17.

Application of Section 14 of the Act — avoidance of doubt.

19. For the avoidance of doubt, it is hereby declared that the provisions of section 14 of the Act shall apply in relation to these Regulations.

Information to be provided by distributors etc.

20. (1) In this article “authorised officer” means an officer of the Revenue Commissioners authorised by them in writing to exercise the powers conferred by this article.

(2) A person who supplies plastic bags to a person who carries on the business of selling goods or products at any shop, supermarket, service station or other sales outlet and who has been required to do so by notice in writing from an authorised officer, shall, not later than one month after the receipt of such notice, advise the authorised officer in writing of -

(a) the number of plastic bags not greater in dimension than 225mm in width (exclusive of any gussets) by 345mm in depth (inclusive of any gussets) by 450mm in length (inclusive of any handles), and

(b) the number of plastic bags (other than those of the type referred to in paragraph (a) above or in paragraph (e) of article 5)

supplied by him or her, during the accounting period or periods specified in the notice, to each accountable person specified in the notice and shall, on request by an authorised officer, produce to the authorised officer all records, books and documents retained by him or her in relation to such supplies.

Nomination of officers.

21. The Revenue Commissioners may nominate any officer of the Revenue Commissioners to perform any acts and discharge any functions authorised by these Regulations to be performed or discharged by the Revenue Commissioners.

STATUTORY INSTRUMENTS.

S.I. No. 167 of 2007

WASTE MANAGEMENT (ENVIRONMENTAL LEVY) (PLASTIC BAG)
(AMENDMENT) (No. 2) REGULATIONS 2007

(Prn. A7/0830)

WASTE MANAGEMENT (ENVIRONMENTAL LEVY) (PLASTIC BAG)
(AMENDMENT) (No. 2) REGULATIONS 2007

The Minister for the Environment, Heritage and Local Government, in exercise of the powers conferred on him by sections 7, 29 and 72 of the Waste Management Acts 1996 to 2007 hereby makes the following Regulations—

Citation.

1. These Regulations may be cited as the Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations 2007.

Interpretation.

2. In these Regulations, save where the context otherwise requires—

“the Waste Management Acts 1996 to 2007” mean the Waste Management Act 1996 (No. 10 of 1996) as amended by the Waste Management (Amendment) Act 2001 (No. 36 of 2001), Part 3 of the Protection of the Environment Act 2003 (No. 27 of 2003), the Waste Management (Electrical and Electronic Equipment) Regulations 2005 (S.I. No. 290 of 2005) and the Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Order 2007 (S.I. No. 62 of 2007);

“the 2001 Regulations” means the Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations 2001 (S.I. No 605 of 2001).

Commencement.

3. These Regulations shall come into operation on the 1st day of July 2007.

Amendment of Article 4 of the 2001 Regulations.

4. Article 4 of the 2001 Regulations is hereby amended by the substitution of “22” for “15”.

Amendment of Article 11 of the 2001 Regulations.

5. (1) Article 11 (1)(a) of the 2001 Regulations is hereby amended by the insertion of “or before the commencement of business on the date on which any increase in the amount of the levy comes into effect,” after “March, 2002,”

(2) Article 11 (1)(b) of the 2001 Regulations is hereby amended by the insertion of “or before the commencement of business on the date on which any increase in the amount of the levy comes into effect,” after “March, 2002”.

Revocation.

6. The Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) Regulations 2007 (S. I. No. 66 of 2007) are hereby revoked.

*Notice of the making of this Statutory Instrument was published in
“Iris Oifigiúil” of 27th April, 2007.*

GIVEN under my Official Seal,
24 April 2007

DICK ROCHE

Minister for the Environment, Heritage and Local
Government.

EXPLANATORY NOTE

(This note is not part of the Instrument and does not purport to be a legal interpretation.)

These Regulations revoke the Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) Regulations 2007 (S.I. No. 66 of 2007) and provide for an increase in the amount of the levy on plastic bags from 15 cent to 22 cent per bag with effect from 1 July 2007.